

Izhaja ob 4. jutraj.

Stane mesečno Din 25.—; za ino-
remstvo Din 40.— neobvezno.

Oglasi po tarifu.

Uredništvo:

Ljubljana, Knafljeva ulica št. 5/1.
Telefon št. 2072 in 2804; ponoči tudi
št. 2034.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 2036.Inseratni oddelk: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 4. — Telefon št. 2492.Podružnici: Maribor, Aleksandrova
št. 13 — Celje, Aleksandrova cestaRačun pri poštnem čeku, zavodu: Ljub-
ljana št. 11.842 — Praha čisto 78.180.
Wien, Nr. 105.241.

Ljubljana, 9. maja.

SLS in njen formalni šef, dr. Korošec, priobčujeta komunikate z nekakim komentarijem o seji, ki jo je imel v nedeljo klerikalni glavni odbor v Ljubljani. Iz objave je videti, da je bil potek seje zelo klavren in da se je glavna debata tičala izključitve SLS iz vlade. Dr. Korošec je smatral za potrebno opetovano naglasiti, da je SLS prišla v opozicijo »proti naši volji«, komunikate pa tolmači odstranitev klerikalcev iz vlade »edino z enostranskimi plemenskimi in sploš strankarskimi razlogi«. Zanimivo je le še to, da je glavni odbor sklenil revizijo strankinega programa, »ki ga je treba dovesti v sklad z oblastnimi samoupravami«.

Silno krotka in pohlevna je postala SLS. Glavni odbor je debatiral in sklepal še v svežem spominu na medene tedne v vladi g. Uzunovića, a tudi še v nadi, da vladina vrata za SLS še niso zaprta. Zato je v nedeljo odpadla pri takih sestankih SLS običajna srbitost.

V mučni situaciji je SLS. Osem let je uganjala brezplodno opozicijo, med tem tekmovala v demagogiji s skrajnimi levicariji, dokler se niso njeni volilci preobdelali kamenja, ki so ga dobivali od SLS mesto kruna. Zadnja nada je bila zanje, da pride SLS v vlado in da tu pokaže, kaj zna in kaj zmore. A tudi tu katastrofalni poraz! V kako obupnem položaju je danes SLS, dokazuje najbolje značilno dejstvo, da pošila s svojih shodov radikalni stranki v Beograd udanostne izjave, da se zanaša le še na politično podporo dr. Ravnharja in dr. Ravnika, a da njen šef, dr. Korošec, v popolni izolaciji, menda iz obupa poseja skrahirane zagrebške federaliste kot edino politično grupo v državi, ki je pripravljena z njim sodelovati.

Priznati moramo, da politične nesposobnosti SLS niti mi sami nismo dovolj ocenili. Navzlic tolikim opustitvam in pozitivnim pogreškam, ki jih je storila SLS kot opozicijska stranka, smo vendarle mislili, da bodo klerikalci kot vladna stranka obrnili situacijo v svoj prid, če že ne v prid Slovencev in Slovenije. Tudi tu so razočarali. Desetdesetdeset udeležba na vladi je minula malone z vsakodnevnim novim flaskom te stranke. Ves ta čas voditelji SLS niso drugega tuhtali kakor to, kako bi z državno pomočjo etablirali v Sloveniji svoj strankarski absolutizem in teror. Jedva so sedli za vladno mizo, že so po svojih starih receptih šli iz predvojnih časov pričeli preganjati vse, kar ni bilo SLS. Prizanesli niso niti pristane radikalne stranke v Sloveniji in še posebej so se g. Puclju za njegovo lojalnost in naklonenost napram njim začela njegovega ministrovanja, revanžirali s tem, da so med prvimi navallili baš na njegove ljudi.

V oblastni skupščini je zagospodovala klerikalna oholost in partizanska brezobzirnost. Izvolitev samoklerikalnega oblastnega odbora, uvedba absolutističnega poslovanja, sistematično odklanjanje predlogov opozicije, izključitev vsake opozicijske kontrole nad oblastnim gospodarstvom, budžetiranje številnih obsežnih dispozicijskih fondov za samovoljo oblastnega odbora itd. itd. vse to, kakor več nastop SLS v oblastni skupščini z neprestanim trkanjem po prsih, češ: »Mi sami in samo mi!« je moral odpreti oči tudi onim Slovincem, ki do tedaj še vedno niso poznali pravega značaja SLS, katera si je v opoziciji vsa povojna leta tako spretne nadevala krinko zapadne demokracije, napredka in plametečega slovenstva.

Reči moramo, da so zadnji trije meseci bili za politično probu Slovencev dragocenejši kot preje osem let. Nepobito se je pokazalo, da pokaže SLS svoje pravo lice šele, če dobi vladajočo moč, pokazalo se je pa tudi, da je SLS pristna klerikalna stranka, nemoralna, reakcijska, absolutistična, neslovenska.

Gospodje so pili na medvedovo kožo 10 letnega vladanja, zato so tako naglo odkrili svoje načrte, zato so postali preko noči tako brezobzirni in oholi. Mislili so, da so se vrnil zlati čas njihove predvojne samovlade na Kranjskem. Niso pa upoštevali niti tega, da današnji voditelji SLS ne kreajo dr. Šušteršiču, dr. Lampetu, dr. Kragu in drugim predhodnikom niti do gležnjev, niti po avtoriteti, niti po znanju, niti po sposobnostih. Prenapeli so lok, ki je zato tudi počil. Po zaslugi lastnih voditeljev stoji SLS danes tu politično izolirana ter kot opozicijska in vladna stranka docela diskreditirana. Nedeljska seja glavnega odbora SLS je bila sklicana le v to svrhu, da so gospodje voditelji prepevali jeremiade nad svojim končnim in usodnim porazom. Vprašanje je samo, kako dolgo še bodo od vodstva SLS tekmo dolgih let tolikrat prevarani in na led spejani pristaši udano prenašali, da se na njihov račun uganja brezplodna in nesposobna politika.

**Darimo za spomenik
kralja Petra Osvoboditelja!**

Volitve bodo v septembru?

Položaj še ni razčiščen. — Negotovost glede jutrišnje seje finančnega odbora. — Konference g. Vukičevića. — Seja min. sveta

Beograd, 9. maja p. Politična situacija je še vedno nerazčiščena. Za nesporo se smatra dejstvo, da ima vlada načelno pooblastilo razpisati volitve, a zdi se, da se radi nerazjašnjenih odnošajev v radikalni in demokratični stranki še ne upa odločiti. Še vedno se zadržuje, da sta Tričković in Davidović nepomirljiva in da na tihem sestavljata koalicio, ki naj obzreuspeši volilni uspeh gg. Vukičevića in Marinkovića. Potriuje se, da je vlada bila sprva odločena razpustiti parlament že 12. maja in razpisati volitve za avgust, sedaj pravijo poučeni krogi, da se bodo volitve vršile v septembru.

Mnogo bo odvisno od jutrišnje seje finančnega odbora, kateremu predloži vlada nekatere gospodarske uredbe v smislu pooblastil finančnega zakona. Povsem nesigurno je, ali bo vlada imela v finančnem odboru večino ali ne. Izgleda, da si je sama ne želi, ker bi na ta način dobila povod, da z enim zamahom razseka gordijski vozle ter ugotovi, kdo je proti njej in kdo za njo. Verjetno je, da bi vlada poraz v fin. odboru porabila za povod, da od kralja zahteva tudi formalno pooblastilo za razpust skupščine.

Min. predsednik Vukičević je danes ves dan konferiral s posameznimi radi-

kalskimi in demokratiškimi politikami ter se verjetno v sredo poda v Vrnjačko Banjo poročat kralju.

Precej brige zadajajo vladi pogajanja med bosanskimi radikali in muslimani, ki so nocoj stopila v odločilen štadij. Na konferenci, ki se je pričela ob 19. v Sarajevu, gre praktično za možnost sodelovanja radikalov in muslimanov v bosanskih oblastnih skupščinah, politično pa za nadaljni obstoj koalicije obeh strank v vladi.

V parlamentu je danes zelo živahno. Navzočih je zlasti mnogo radikalnih poslancev, ki živahno debatirajo o stališču napram sedanji vladi.

Zvečer od 17. do 20.30 je bila seja min. sveta. Z majhnimi izpremembamami je bila sprejeta uredba o tehnični sestavi proračuna, in sicer na temelju pooblastila iz čl. 36 fin. zakona. Razen tega je bila dolga razprava in je bila na koncu z velikimi izpremembamami sprejeta uredba o načinu dela, o pravicah in dolžnostih državnega odbora in o načinu uporabe ukrepov, predlaganih za izvedbo štedenja v državni upravi. Finančni minister je novinarjem odredel obširnejša pojasnila o teh uredbah, češ, da bodo jutri dopoldne prišle pred plen. fin. odbora in bodo takrat objavljene.

Velik Pribečevićev zbor v Skoplju

Beograd, 9. maja, p. Včeraj je priredil vodja SDS Svetozar Pribečević v Skoplju veliko skupščino, ki ji je prisostvovalo nad 3000 oseb. Beograjski listi objavljajo o skupščini dolga poročila in ugotavljajo, da je Svetozar Pribečević dosegel pri svojem prvem nastopu v Južni Srbiji ogromen uspeh.

Pribečević je govoril o političnem položaju, osvetljeval je položaj sedanje vlade ter kritiziral način njene sestave. O mandatu vlade se ne ve, ali je delovna ali volilna vlada. To se bo odločilo šele čez 3. dni. Govori se, da se bo vlada izpopolnila in da bomo vstopili v vlado. Mi ne bomo nikoli stopili v vlado, o kateri ne vemo, kaj je in kdo je. Nečemo biti krpa na nobeni vreči. Nam je potrebna jasna in točna politika, ne pa ministrski stolčki. Danes se deluje iz intrigami in z uspehom se razdvaja radikalna stranka, velike razpoke so se pokazale tudi na Davidovičevi demokratiški stranki. Oni žele, da bi se to tudi nam dogodilo. Radi bi nam odvzeli Hrvate in Slovence. Jaz pa pravim: kdor se hoče pogajati z nami in z našo stranko, ki je prava granitna stena v naši državi, kajti vse druge stranke so zasnovane na plemenski osnovi, ta mora govoriti jasno in odkrito. Naša stranka je zdrav temelj za državno in narodno politiko. Odklanja plemenske tabore in izvaja nacionalno politiko, v kateri smo vsi ravnopravni. Med Srbi, Hrvati in Slovenci ne sme biti razlika. Naš ideal je edinstvo, ne pa borba z brati. Pribečevićev govor je bil burno pozdravljen. Za Pribečevićem sta govorila med navdušenim prijetjem s poslanec Božetović, Hrvat in poslanec Gligorije Dežović, ki zastopa kosovsko okrožje. Posl. Pivko, ki je bil tudi naznanjen, je bil zadržan vsled zborovanja Csl.-jugosl. Lige v Beogradu.

Ustanovitev ženske stranke

Beograd, 9. maja, p. Tu se je zbral ustanovni odbor žena, ki ima nalogo, da organizira posebno žensko stranko. Ta odbor je izdal proglas o ženski stranki, v katerem pravi med drugim: V čl. 70. Vidov. danske ustave se nalaga zakonodajnim zborom, da oživotvorijo volilno pravico za žene. Skoro vse politične stranke v naši državi so se izjavile za to volilno pravico. Vse pa so tozadevno akcijo v javnosti in med narodom opustile, tako da bo morala šele ženska stranka združiti žene ter jih pripravljati na politično življenje. Nova ženska stranka bo sodelovala z vsemi strankami, v kolikor hočejo podpirati žensko stremeljenje po politični enakopravnosti. Žene so dolžne, da izkoristijo svoje agitacijske in propagandistične sposobnosti v prvi vrsti za ideje feminizma in za lepše in boljše življenje žena. Cilj ženske stranke bo potemtakem ta, da olajša, da omogoči in da izvede kolektivno sodelovanje žena v političnem življenju naše države.

Poljski pravoslavni metropolit v Beogradu

Beograd, 9. maja, p. V Beograd je dospel varšavski metropolit Dionizije na službeni poset našega pravoslavnega patriarha in istočasno da prosí, da naša pravoslavna cerkev prizna avtokefalno pravoslavno cerkev na Poljskem. Na Poljskem živi štiri do pet milijonov pravoslavnih. Metropolit so v Beogradu sprejeli z običajnimi slovesnostmi.

Razkol med radičevci v Dalmaciji

Povod razprave v splitski oblastni skupščini.

Split, 9. maja n. Davi so se zopet začele seje oblastne skupščine. Na dnevnem redu je bila uredba o penzijskem fondu občinskih uradnikov. Pri razpravi je prišlo do spora med samimi radičevci. Radičevci so predlagali, da se razprava odgodi. Proti predlogu je glasovala opozicija, kateri se je na splošno presenečenje pridružil 7 radičevcev intelektualcev tako, da je predlog propadel. Na pooblaščenki seji je prišlo do ostre spopada med radičevci seljaki in intelektualci. Nastal je velik hrup in vsi poslanci seljaki so zapustili skupščino. Seja se je nadaljevala v odsolnosti večine radičevcev. Opozicija, trije člani oblastnega odbora in trije poslanci radičevci, so soglasno sprejeli vse člene omenjene uredbe. Ob priliki današnjega glasovanja se pričakuje med radičevskimi poslanci v Splitu razkol. Na vprašanje našega dopisnika je zastopnik radičevskih intelektualcev izjavil, da bo nedvomno prišlo do razkola v stranki, ker oni ne bodo več trpeli demagoške diktature.

Strah pred novinarji tudi v sarajevski obl. skupščini

Sarajevo, 9. maja, n. Danes je bila kratka seja sarajevske oblastne skupščine. Sprejet je bil poslovnik skupščine. Značilno je, da se tudi ta skupščina boji novinarjev, ker določa poslovnik, da predsednik lahko izključi one novinarje, ki bi o skupščini napadno poročali.

Ustanovitev stranke slovenskih narodnih socijalistov

Praga, 9. maja s. Včeraj se je vršil tu kongres narodno-socialistične opozicije, ki jo vodita poslanca Stříbrný in Trnobrnski. Kongresa se je udeležilo 705 delegatov iz vse češkoslovaške. Predlog za ustanovitev nove stranke z imenom »Stranka slovenskih narodnih socijalistov« je bil soglasno sprejet. Končno je bilo sprejetih mnogo resolucij ter dva manifesta češkoslovaškim obmejnim prebivalcem in armadi.

Češkoslovaški fašisti na delu

Praga, 9. maja, s. Včeraj se je vršilo v Berounu javno zborovanje nacionalne delavske stranke, na katerem bi moral poročati dr. Bucek. Pred otvoritvijo zbora se je zbralo v dvorani mnogo fašistov, ki so zahtevali, naj se voli predsednik. Taj zahtevi privedli niso hoteli ugoditi. Ko je pričel govoriti dr. Bucek, je nastal v dvorani velikanski nered, tekom katerega je vdrl v dvorano več fašistov, ki so napadli zborovalce s palicami, noži in drugimi predmeti. Dr. Bucek in njegovo ženo so pretepli do krvi. Mnogo oseb je bilo ranjenih, med njimi 6 težko, ončno je prišla v dvorano policija in orožništvo ter aretirala 35 oseb iz Prage, med njimi tvorničarja Ilka in njegovo ženo, ki je bil oborožen z nabitim revolverjem. Dr. Bucek je dobil poleg raznih lažjih ran tudi 8 cm dolgo in težko rano na ušesu. Pri preiskavi fašistov so našli nože, revolverje, palice in drugo orožje. Mnogo oseb je vrglo orožje v vodo. Dogodki so izzvali v mestu veliko razburjenje.

Diktatura v Mehiki

Mehiko-City, 9. maja s. »Universale« objavlja izjavo predsednika Callesa, da je prevzel z današnjim dnem diktaturo.

Pred likvidacijo spora z Italijo?

Dočim poročajo iz Beograda, da smo pred formalno likvidacijo, nadaljuje rimsko časopisje kampanjo proti naši državi. — Nove obdobje »Giornala d'Italia«

Beograd, 9. maja p. Že več dni se vzdržujejo vesti, da je najdena formula za formalno likvidacijo našega akutnega spora z Italijo. Direktni razgovori z Rimom naj bi se pričeli na osnovi, da Jugoslavija priznava dejstvo tiranskega pakta ter ne zahteva od Italije v tem oziru nobenih formalnih garancij, pač pa je pripravljena voditi pogajanja, kako bi se najhitreje dosegla likvidacija vprašanih, izvira očih iz še neratificiranih nettunskih konvencij in drugih, med obema državama še pendentnih zadev. V toku teh razgovorov bi potem italijanska vlada dala glede tiranskega pakta pojasnila, ki bi mogla pomiriti Jugoslavijo glede neodvisnosti Albanije. Zatrjuje se, da bo naš poslanik Rakić že te dni obiskal Mussolinija ter mu raztolmačil stališče naše vlade.

Z likvidacijo spora z Italijo se spravlja v zvezo odhod zunanjega ministra Marinkovića v Vrnjačko Banjo, kjer ga je kralj že zvečer sprejel v daljši avdijenci.

Sušak, 9. maja l. Italijanski tisk beleži z ironijo vest iz beograjskega vira o pogajanjih v Rimu med poslanikom Rakićem in Mussolinijem, ki naj bi se pričela v kratkem Obenem trdovratno zadržuje, da odklanja Italija vsak razgovor o tiranskem paktu. Listi trdijo, da so se beograjski politični krogi izjavili pripravljene izpustiti iz razgovorov transki pakt, obenem pa nadaljujejo svojo gonjo proti Jugoslaviji ter objavljajo nove obdobje o jugoslovenskem orožovanju. Listi objavljajo vesti, ki jih je najprej objavila agencija Ulstein in po katerih je prišlo do sporazuma med Beogradom in Rimom. Po drugi vesti se je baše Jugoslavija izjavila pripravljena ratificirati nettun-

ske konvencije, medtem ko je Italija objubilila, da bo v lastni državi onemogočila protijugoslovensko propagando. Mussolini je baje v zvezi s tem poslal jugoslovenskemu zunanjemu ministru tajno pismo, ki vsebuje izjavo, da se Italija s tiranskim paktom ne čuti obvezane braniti sedanji režim v Albaniji, temveč samo neodvisnost albanske države.

Te vesti objavljajo listi brez komentarjev na drugi strani pa nadalje napadajo Jugoslavijo in trdijo, da išče zaveznikov proti Italiji. Na čelu te kampanje je še vedno »Giornale d'Italia« ki trdi, da se v Beogradu opaža velika nervoznost zaradi čim dalje večje izoliranosti Jugoslavije. Jugoslavija je živela v iluziji, da bo našla podporo v Parizu, Berlinu in Londonu. V tem pričakovanju jo je podpirala Francija, ki je hotela ustvariti evropsko diplomatsko fronto proti Italiji in šele, ko so došle izjave iz Londona o angleški nevtralnosti, so opazili v Beogradu, da se je manever ponesrečil. Nato je v Beogradu nastopila očitvena potrtost. Značilno je, da se v Jugoslaviji v zadnjem času mnogo govori in piše o zbližanju z Nemčijo. V tem smislu je govoril pred par dnevi tudi dr. Beneš, ki je naglašal, da se pojavljata dva velika evropska bloka, francosko-nemško-ruski in na drugi strani italijansko-angleški. Tudi na to jugoslovensko fantazijo je od nemške strani došel odklonilen odgovor. Sedaj se skuša Jugoslavija približati Turčiji in Rusiji, da bi na ta način ustvarila v vzhodnem Sredozemskem morju in ob Jadrnu protitalijansko fronto. Radi političnega približanja v Rusiji pa je nastalo nezadovoljstvo v Rumuniji, ki more priti do izraza na konferenci Male antante.

Ta članek končuje »Giornale d'Italia« z ugotovitvijo, da je težko prorokovati, kako se bo končala beograjska kampanja.

Anglija in kitajska revolucija

Na včerajšnji seji spodnje zbornice je podal zunanji minister Chamberlain načelne izjave glede dogodkov na Kitajskem. — Anglija je pripravljena revidirati pogodbe s Kitajsko ter je tozadevno že storila diplomatske korake

London, 9. maja. (lo.) Na današnji seji spodnje zbornice je poročal zunanji minister Chamberlain o stanju zadeve glede nankingških dogodkov.

Minister je izjavil, da je bil Cenov odgovor na skupno noto Anglije, Japonske, Francije, Italije in Amerike, ki je zahtevala kaznovanje krivcev in odškodnino, nezadovoljiv. Ko so se prizadete velesile razgovarjale o nadaljnjih korakih, ki naj bi se povzeli proti kantonski vladi, je prišlo v pokrajini Jiang-tse do dogodkov, ki so popolnoma spreminili položaj. Ko so velesile predale kantonski vladi noto, je bila vlada v Hankovu še enotna in odgovorna za dogodke v Nankingu. Štiri dni pozneje je prišlo do razkola in nota ministra Cene se je morala tedaj smatrati le kot njegovo osebno mnenje. Cen ni tedaj več predstavljal Kuomintang in tudi ne nacionalistične Kitajske.

Nankingski dogodki so pospešili razcep Kuomintanga, ki se je pripravljal že dolgo časa. Kulminacija nacionalistične politike je tvorilo ropanje lastnine tujece, umori in požigi tuje lastnine. Policija in vojaštvo ni bilo plačano in tako je prišlo do velikih nemirov, katere je direktno ali indirektno podpirala tretja internacionala. Tako je prišlo tudi do dogodkov v Hankovu in drugod, vendar kantonske čete niso mogle zasedeti evropskega dela Sanghaja, ki je bil dovoljno zastražen po tujih četah. Končno so Kantoni pričeli akcijo proti generalu Čang-kajsku, katerega so komunisti zaradi njegove naraščajoče moči vedno bolj sovražili.

Zdi se, da so komunisti organizirali dogodke v Nankingu z namenom, da izpovejo med velesilami in Čang-kajškom konflikt. Pred dobrima dvema mesecema se je zdelo, da bodo nacionalistične čete popolnoma zasedle celo Kitajsko. Nankingski dogodki so ustavili zmagovit pohod kantonskih čet. Komunistom so bile peruti v Kuomintangu pomlajene in kar je najbolj važno, je to, da je bila njih politika kakor tudi njihovi tuji svetovalci popolnoma diskreditirana. Zato je prišlo v vprašanje nankingških dogodkov do popolnega prekreta.

Nanking ni več v rokah kantonske vlade. Komunistične agitatorje, ki so pravi povzročitelji nankingških dogodkov, so kitajske nacionalistične oblasti tako strogo kaznovale, da bi tega ne mogla storiti nobena velesila. V Sanghaju, Kantonu in v drugih mestih so bile komunistične organizacije razpuščene in njih voditelji usmrčeni. Hankovska vlada je izgubila dominantno pozicijo. Note zunanjega ministra Cene so prejele s tem odgovor, ki pomenja konec moči hankovske vlade. Naj iz sedanjih kitajskih homatij vzimne katerakoli vlada, Anglija jo bo smatrala za odgovorno za vsa nasilja proti angleškim državljanom.

Angleška vlada je pripravljena revidirati pogodbe in je tozadevno predložila evropskim velesilam konkretne predloge. V Nankingu se je ustanovila nova nacionalistična vlada. O stalnosti te vlade ni mogoče ničesar reči, vendar so velesile odločene, da ne bodo radi nankingških dogodkov delale novih vlad težav. Vprašanje ponovne zasedbe angleške koncesije v Hankovu je angleška vlada resno vzela v pretes.

»Priznam,« je nadaljeval Chamberlain, »da se mi je zdel ta korak v začetku popolnoma logičen in upravičen. S podpisom

Anglije dogovora glede koncesij v Hankovu, je hotela angleška vlada izraziti svoje simpatije kitajskemu nacionalističnemu gibanju. Ako bi hoteli, bi sedaj lahko zopet zasedli koncesije v Hankovu, ker se hankovska vlada ni držala svojaesno slenjenih dogovorov, s katerimi se je obvezala, da ne bo uporabljala nasilja v doseg spremembe položaja tujih koncesij. Hankovska vlada svoje besede ni držala. Prišlo je v raznih mestih do resnih spopadov s tujci, tako da je bila angleška vlada prisiljena izprazniti v več mestih angleško prebivalstvo in zapreti konzulate. Anglija ima tako polno pravico, da zasede zopet koncesije v Hankovu, vendar pa je po treznem premišljevanju sklenila, da tega ne stori in upa, da tudi ne bo v to prisiljena. Nismo, je nadaljeval Chamberlain, podpisali hankovskega dogovora pod pritiskom razmer, ampak z ozirom na bodočo politiko na Kitajskem.

Anglija je pripravljena revidirati svoje pogodbe s Kitajsko, kakor hitro bodo tam normalne razmere. Dokaz angleške odprtosti je bila ravno hankovska pogodba. Angleška vlada noče nazvlec vsem iz zvezjem opustiti nade, da bo njena prava ljuva politika našla na Kitajskem odmev, ki se bo lahko prosta tuje nadvlade posvetila svojim interesom.

Pozivljam zbornice, je končal Chamberlain, da gleda na kitajsko vprašanje s tisto širokogrudnostjo, kot je to storila kraljeva vlada, ki meni, da so za sedaj sankcije radi dogodkov v Nankingu in v Hankovu brezpredmetne, akoravno so popolnoma upravičene. »Mislim, da je to tudi druge vlade privedlo do mnenja, da smatramo nadaljni odgovor na Cenove note za nepotreben. V tem smislu smo obvestili tudi druge vlade. Dodali smo, da si pridržujemo jemo za bodočo popolnoma proste roke, da nastopimo proti vsaki krivici, ki bi se dogodila angleškim državljanom.

Nacionalistična nedelja v Berlinu

825 aretirancev.

Berlin, 9. maja, s. Tekom včerajšnjega dneva, ko se je vršilo veliko zborovanje estahelmovceve, je bilo aretiranih 825 oseb, in sicer največ komunistov. Večina aretirancev so kmalu zopet izpustili; le malo se jih bo moralo zagovarjati zaradi težkih zločinov.

Na cestah, kjer so se vršile poverke »stahl helmovceve«, v splošnem ni prišlo do incidentov. Le v strankih ulicah so se tuintam dogodili preteki, pri katerih je bilo 5 oseb težko, večje število pa lahko ranjenih. »Stahl helmovce«, ki so hodili sami po cestah, so komunisti napadli in jih pretepli.

Pred novimi boji na Kitajskem

London, 9. maja, s. »Times« poročajo iz Sanghaja: Ker je v kratkem pričakovati konca nacionalističnega gospodarstva v dolni reke Jangtse, so se severne čete pripravile proti pozicijam Kantoncev. General Sungčuanfang naj bi napredoval ob Velikem kanalu, prekoračil Jangtse in zavzel Hankov. Čangčungčang naj bi napadel Čang-fajka v Nankingu, istočasno pa naj bi prišel Vupejtu z ofenzivo v pokrajini Honan.

Razpad sosveta na ljubljanskem magistratu

Demisija treh klerikalnih članov sosveta. — Spor med kršč. socialci in vodstvom SLS. — Samostojni nastop kršč. socialcev pri prihodnjih občinskih volitvah v Ljubljani

Trije člani gerentskega sosveta v Ljubljani, odvetnik dr. Ivan Stanovnik, prof. dr. Valentin Božič in šolski ravnatelj Janez Nep. Jeglič so naznanili vl. komisariju Mencingerju svojo demisijo, češ, da se njihovi predlogi pri sejah sosveta niso zadostno upoštevali. Prizadevanja, da bi svojo demisijo preklicali, niso uspela.

Dr. Stanovnik, dr. Rožič in ravnatelj Jeglič predstavljajo v vodstvu ljubljanske SLS zastopnike one struje, ki je že dalje časa v opoziciji proti osrednjemu vodstvu SLS, s katerim so došli do odkritega spora pred zadnjimi volitvami v oblastno skupščino. Takrat je, kakor znano, zbor zaupnikov SLS v Ljubljani postavil na podlagi strankinih statutov svojo kandidatsko listo z nosilcem dr. Stanovnikom, ki jo po osrednjem vodstvu ni odobrilo, ker se mu je zdelo preveč krščansko-socialna in ker so bili njeni predstavniki že dalje časa v prikritem boju z onimi poslovnimi kristjani, ki se zbirajo v okviru klerikalnih gospodarskih organizacij in ki smatrajo svoje domene za nedotakljive. Takrat je sicer prišlo po dolgotrajnem natezanju do piškavega kompromisa, ki pa so ga klerikalni voditelji vedno znova izigrali.

Dejstvo je, da so odložili svoja mesta v gerentskem svetu samo oni trije zastopniki SLS, ki veljajo za predstavnike krščanskih socialcev, ne pa ostali. To dokazuje, da motivacija ostavke z izgovorom na neupoštevanje sklepov sosveta ni iskrena. Obstoje pač globlji vzroki v razmerju med vodstvom SLS za Ljubljano in osrednjemu vodstvu SLS. Odstopilci člani sosveta so hoteli baš pred nedeljsko sejo vodstva SLS manifestirati svoje nezadovoljstvo proti klerikalni politiki, ki se je v vladi

vodila v nasprotju z duhom sklenjenega kompromisa, zlasti pa očito proti interesom malih ljudi, kar je onemogočalo kršč. socialcem vsako uspešno agitacijo. Omeniti je treba predvsem povečanje davka zasebnih uslužbencev, raztegnitev davka na ročno delo na državne delavce, redukcije železniških delavcev in plač in popolno preziranje važnih socialno političnih vprašanj s strani klerikalne večine v oblastni skupščini.

Baje je dr. Stanovnik v znak protesta odložil tudi vse funkcije v vodstvu SLS, s čemer je definitivni poraz kršč. socialcev v klerikalni stranki zapečaten.

Iz krogov krščanskih socialcev, ki vidijo v politiki osrednjega vodstva SLS samo izigravanje njihovih načel in stremeljenj, se čuje, da nameravajo svojo akcijo popolnoma ločiti od politike osrednjega vodstva in da bodo za ljubljanske občinske volitve postavili lastne kandidate, neodvisno od vodstva in tajništva SLS. To smatrajo za tem bolj mogoče in primerno, ker je odpravljen za občinske volitve večinski proporc, kar jim omogoča, da se postavijo popolnoma na lastne noge in tako manifestirajo predvsem napram vodstvu SLS, ki jih je doslej dosledno zapostavljalo, svojo moč pred klerikalnimi volilci.

Da je ta akcija krščanskih socialcev več ali manj naperjena tudi proti dr. Korošcu, ki se kot ljubljanski poslanec doslej še v ničemer ni izkazal ter je v tem svojstvu vedno brskiral želje ljubljanskega vodstva SLS, je jasno.

Kakor se vidi, nam bo bližnja bodočnost prinesla še zanimiva razkritja izza kulis klerikalne stranke.

nih nepotrjenih ali pa očitno izmišljenih emfatičnih zgledov, ne videlo političnih neuspehov klerikalnih voditeljev, da bi ne videlo posledice njihove politike v vladi, ki se izražajo v uklenjenju raznih socialnih ustanov, v redukcijah železniških delavcev in njihovih plač, v redukcijah državnih uslužbencev itd. Zato vsi katoličani vkup k ročevanju klerikalne politične lomije. Pa ne bo držalo.

Glasovi o napredni fronti

Beograjsko časopisje živahno komentira razgovore, ki so se te dni vršili med ministrskimi predstavniki Vukičevićem in raznimi politikami iz Slovenije. Listi so polni informacij, da gre za ustanovitev napredne fronte in v zvezi s tem za vstop SDS v vlado. Včerajšnje »Vreme« ve povedati, da je g. Korošec silno razburjen, ker da se z vladne strani deluje za ustanovitev protiklerikalne fronte ter navaja poleg tega razne po večini docela izmišljene informacije. Edina točna informacija »Vreme« je, da so se tako zvali Ravniharjevi radikali izrekli za klerikalce ter pripočeli koalicio z SLS, da pa se v krogih vodstva NRS želi, naj se slovenski radikali raje orijentirajo v smeri naprednega bloka. »Pravda« zopet skuša stvar predstaviti tako, kakor da se vodi z g. Vukičevićem pogajanja za vstop SDS v vlado, ki sicer niso oficijelna, a imajo vendar za neposredni cilj vstop dr. Jerjava v kabinet. V tem oziru pripisuje »Pravda« posebno važnost sobotnemu razgovoru dr. Kramerja z g. Vukičevićem. »Reč« temu nasproti povdarja, da se je konferenca člana izvršilnega odbora SDS dr. Kramerja z ministrskim predstavnikom, v kolikor je bila politična, nanašala na razne krivice, ki jih je zagrešil prošli režim v Sloveniji in glede katerih je g. Vukičević obljubil remedium.

Ugotoviti je treba, da se v beograjskih listih meša dvoje vprašanj, ki drugo z drugim nima nobene neposredne zveze. Vprašanje izpopolnitve vlade,

odnosno vprašanje vstopa SDS v vlado nima nobene neposredne zveze z ustanovitvijo naprednega bloka v Sloveniji, o kateri se je z ozirom na predstoječe volitve pričelo govoriti in pisati.

Vprašanje napredne fronte, ki naj bi pri volitvah solidarno nastopila proti klerikalni stranki in omogočila, da se tisočeri napredni glasovi ne izgubijo, ni novo vprašanje. O naprednem bloku se že nekaj let razpravlja in reči se sme, da ga ogromna večina naprednih ljudi na Slovenskem iskreno želi. SDS je v tem pravcu razvila že opetovano prav energično akcijo in je dosedaj uspela v toliko, da je pri zadnjih oblastnih volitvah prišlo do najožje kooperacije z NSS. Seveda bo smatrati akcijo za napredno fronto za popolnoma uspešo šele takrat, kadar se ji pridruži tudi druga najjačja napredna stranka v Sloveniji SKS, ki je v toku zadnjih dogodkov pokazala, da ne želi biti orodje g. Radića. Ni dvoma, da bi bilo v taki napredni fronti tudi mesta za ostale napredne struje in predvsem tudi za one radikale, ki ne odobravajo klerikalne orientacije današnjih službenih predstavnikov radikalne stranke v Sloveniji. Ker je ustanovitev takega bloka predvsem taktičnega in volilnotehničnega značaja, ne bi bilo ovir, nasprotno, bi bilo v največjem interesu tudi socialistične stranke, da se mu pridruži. S skupnim naporom bi mogle napredne stranke uveljaviti ogromno moč naprednih glasov v Sloveniji, ki jih danes — vsled razcepljenosti naprednih list — konzumirajo klerikalni mandati.

Ni dvoma, da so danes, po kratkih mesecih klerikalnega režima v državi in oblasti, psihološki momenti za osnove napredne fronte povolnejši, nego so bili kdaj poprej. Res je, da se meritorična pogajanja med strankami še niso pričela, saj pa tudi za to še ni bilo neposrednega povoda, ker volitve še niso razpisane. Res je tudi, da se klerikalni ničesar bolj ne boje, kakor ustanovitve naprednega bloka.

Novi krajevni in oblastni šolski odbori

Sestavljeni morajo biti še tekom meseca maja

Beograd, 8. maja. Glavne določbe nove uredbe o krajevnih in oblastnih šolskih odborih, ki je bila včeraj objavljena v »Službenih Novinah« so naslednje:

Člen 1. ugotavlja, da je uredba izdana na podlagi pooblastila čl. 148. finančnega zakona za l. 1927/28.

Po čl. 2. obstoje krajevni šolski odbori v vsakem kraju, kjer se nahaja osnovna ali mešanska šola. V Beogradu ima vsak šolski okraj svoj krajevni odbor.

Po čl. 3. tvorijo krajevni šolski odbori: predstavniki politične občine ali njegov mestnik (član občinskega odbora), upravitelj osnovne šole, ki je obenem tajnik šolskega odbora, občinski zdravnik in inženjer, ako sta v okolici krajevnega šolskega odbora; ter pet pismenih članov, ki naj bodo po možnosti občinski odborniki iz raznih krajev, iz katerih obstoji dotična šolska občina. V krajih, kjer je sedež sreškega šolskega nadzorstva, je član krajevnega šolskega odbora tudi sreški šolski nadzornik, upravitelj mešanske šole, upravitelj učiteljskega, rektor višje pedagoške šole. V krajih, kjer ni učiteljskega, je član krajevnega šolskega odbora direktor gimnazije (realke), ako obstoji v dotičnem kraju.

Po čl. 4. volijo članove šolskega odbora razen onih, ki vstopijo vanj z ozirom na svoj položaj, odbor politične občine za čas, za katerega je občinski odbor izvoljen.

Po čl. 5. je predsednik krajevnega šolskega odbora redno predsednik politične občine, v kateri se nahaja šola. Blagajnik ne more biti tudi tajnik krajevnega šolskega odbora.

Po čl. 6. se vsrlo seje redno vsak mesec na poziv predsednika ali njegovega namestnika, drugače pa, kadar se izkaže potreba. Seja se mora sklicati pismeno na zahtevo tretjine članov odbora ali na zahtevo upravitelja šole. Zahteva se pošlje predsedniku odbora, če pa se ji to ne odzove, sporobe »klicatelji« zadevo šolskemu nadzorniku radi daljnjega poslovanja.

Po čl. 7. ima krajevni šolski odbor sledeči delokrog:

a) skrb, da politična občina točno izvršuje dolžnosti, ki jih uredba predpisuje za vzdrževanje in napredovanje šole;

b) v začetku meseca maja vsako leto izvrši vpis sposobnih šolskih obveznikov na podlagi zdravniškega pregleda in na podlagi zapisnika dece, ki ga izdelajo krajevne verske oblasti, ter skrb, da se ta deca obeh spolov, ki je dovršila ali bo dovršila do konca koledarskega leta sedem let, vpiše v šolo;

c) skrb, da vsa vpisana deca redno obhaja v šolo.

d) Odbor sestavlja vsako leto proračun za vzdrževanje šole in prihodnem računskem letu ter ga pošlje oblastnemu šolskemu odboru koncem decembra v odobritev.

e) Odbor sprejema in odobrava poročila o stanju šolske blaginje.

f) Odbor skrb, da politična občina pravilno vstavi v svoj proračun za celoti odobreni proračun krajevnega šolskega odbora. Skrb, da se prevažna nabava kuriva za šolo in upravitelja šole, ki ima v šoli svoje stanovanje. Ako je upravitelj samec, dobi v mesečnih obrokih na leto 6 m³ drva, obenem pa 10 m³. Z ozirom na krajevne razmere se morejo drva zamenjati tudi s premogom. Neopredeljena drva ali premog ostanejo kot prihranek krajevnomu šolskemu odboru.

g) Odbor skrb, da denar, ki je potreben za vzdrževanje šole, ga oddaja v varstvo kra-

jevni ali najbližji poštni hranilnici, fonde in državne obveznice ali vrednostne papirje pa izroča v varstvo Državnih hipotekarnih bank. Odbor prijavlja pristojnim šolskim odborom šolske obveznike ter vpisuje dosejene. Skrb, da oblike, obutev, zdravila in hrano siromašnih učencev. Podpira šolske izlete, tekme in kar pospekuje napredek pouka in izobrazbe. Skrb, za snavljanje in povečevanje šolskih fondov. Podpira upravitelja šole in učitelje pri pripravi krajskih svečanosti in roditeljskih sestankov ter jim prisostvuje. Nujno izvršuje odredbe in navodila šolskega zdravnika glede poljanja nalezljivih bolezni in varstva otroškega zdravja. Podpira vsako delo v korist šole in narodne prosvete. Podpira delo krajevnega učiteljskega zbora pri snovanju šolskih, učiteljskih in ljudskih knjižnic ter skrb, za njihov napredek. Stavlja predloge šolskim oblastem za pospeševanje prosvetnih razmer v šolski občini, ne more pa se spuščati v vprašanja, kako se izvaja pouk. Izvršuje vse naredbe šolskih oblasti.

Vse svoje dolžnosti izvrši brezplačno. Blagajniku se more določiti nagrada za njegovo delo, tajniku, ako ne prejema upraviteljske doklade in nima stanovanja v šoli, pa pritežna nagrada, in sicer v šolah z 2 do 5 oddelkov po 50 Din mesečno, v šolah s 6 ali več oddelki po 70 Din mesečno. Ako je upravitelj oprošten dolžnosti razrednega učitelja, nima pravice do te doklade.

Po čl. 8. predstavlja predsednik in tajnik službeno krajevni šolski odbor.

Člen 9. določa poslovanje za blagajno.

Po čl. 10. je politična občina dolžna koncem vsakega meseca nakazati šolskemu blagajniku najmanj dvajsetino od odobrenega šolskega proračuna. Za izplačilo šolskega proračuna se v občini ne more predpisovati posebna šolska doklada, temveč se odobreni šolski proračun mora izplačati iz vseh občinskih dohodkov. Za neredno vzdrževanje šole more sreški poglavar kaznovati predsednika in blagajnika politične občine na predlog sreškega nadzornika z izgubo 10 odstotkov njihove mesečne plače, v ponovnem primeru z izgubo 20 % mesečne plače v korist šolske blaginje.

Po čl. 13. more sreški poglavar za neizvršitev predpisanih dolžnosti po členu 6. in 7. te uredbe kaznovati na predlog sreškega

ga nadzornika blane krajevnega šolskega odbora vsakokrat z globo od 50 do 150 Din, a veliki župan na predlog svojega prosvetnega referenta vsakokrat z globo od 150 do 500 Din v korist šolske blaginje. Proti obema kaznima se more prizadevi pritožiti v roku treh dni, in sicer za prvo kazn na velikega župana, za drugo kazn pa na ministrstvo prosvete.

Po čl. 15. se za spise šolskega odbora ne plačuje nobena taksa niti poštnina.

Oblastni šolski odbor.

Po čl. 16. obstoji oblastni šolski odbor v vsaki oblasti na sedežu županijske oblasti. Beograd tvori posebno šolsko oblast.

Po čl. 17. tvorijo oblastni šolski odbor: veliki župan, prosvetni inšpektor, oblastni šolski nadzornik, oblastni sanitetni in gradbeni inšpektor, oziroma šef gradbene sekcije, rektor višje pedagoške šole, upravitelj učiteljske ali srednje šole, šef krajevnih finančnih uprave, sreški šolski nadzornik, dva upravitelja osnovnih šol, ki ju imenuje oblastni prosvetni oddelek ter po en pismen državljani iz vsakega sreza dotične oblasti, ki jih voli oblastna skupščina na svojem rednem zasedanju.

Čl. 18. določa, da je predsednik oblastnega šolskega odbora veliki župan, podpredsednik prosvetni inšpektor. Za tajnika izvoli oblastni šolski odbor enega izmed šolskih nadzornikov ali učiteljev, ki so člani oblastnega šolskega odbora. Za blagajnika izvoli oblastni odbor enega izmed članov iz oblastnega šolskega odbora iz sedeža oblasti. Osobe za vršitev administrativnih poslov oblastnega šolskega odbora postavlja in plačuje iz svojega proračuna oblastni odbor na predlog širšega oblastnega šolskega odbora. Oblastni odbor more blagajniku in tajniku oblastnega šolskega odbora odrediti honorar ter ga izplačevati iz svojega proračuna, če vršila svojo dolžnost poleg svojih rednih dolžnosti.

Po čl. 19. se oblastni šolski odbor deli na širši in ožji oblastni šolski odbor. Ožji šolski odbor tvori predsednik, podpredsednik, tajnik, blagajnik in vsi člani, ki biva v sedežu oblasti. Delokrog ožjega šolskega odbora določa širši šolski odbor.

Po čl. 20. sklicuje predsednik seje širšega in ožjega šolskega odbora po potrebi; širši šolski odbor se sklicuje najmanj dva krat na leto. Predsednik skrb, da se izvršijo odobrovi sklepi. Predsednik mora sklicati sejo širšega šolskega odbora v roku 15 dni ako to zahteva vsaj tretjina članov. Če se pozivu ne odzove, se ima to sporoditi ministru prosvete.

Po čl. 21. vrši oblastni šolski odbor naslednje dolžnosti:

a) pregleduje in odobrava proračune krajevnih šolskih odborov svoje oblasti in računa njihovih blagajnikov ter jim daje absolutorij;

b) skrb, da se zgradbe novih šol.

c) skrb, da se popravi in razširjenje šolskih poslopj;

d) podpira moralno in materijalno šolske tečaje za nepismene v krajih, kjer ni šole, in daje učiteljem za to delo nagrade iz svojih sredstev;

e) podpira moralno in materijalno potovanja učiteljev in učencev v svrhu spoznavanja naroda in domovine;

f) skrb, da ovrstitev in povečanje štalnega oblastnega šolskega fonda za gradnjo šol in pospeševanje prosvete v vsej oblasti;

g) sestavlja ter predlaga ministru prosvete v odobrenje svoj letni proračun;

h) upravlja svojo imovino;

i) podpira nabavo potrebne šolske opreme, učil, knjig ter ostalih potrebščin;

k) vrši nadzorstvo nad šolsko imovino in šolskimi fonde vseh osnovnih in mešanskih šol v oblasti ter podvzema potrebno za zagotovitev šolske imovine in fondov;

l) rešuje spore med učitelji, oziroma šolskimi upravitelji ter mestnimi šolskimi odbori;

m) nadzoruje delo krajevnih šolskih odborov;

n) pregleduje svojo blagajno in blagajne krajevnih šolskih odborov ter podvzema potrebno radi njihovega zavarovanja;

o) predlaga ministru prosvete ustanovitve, sploštev in razrušitev šolskih občin ter vrši razdelitev šolske imovine dotičnih občin;

p) nakazuje potpisno članom oblastnega učiteljskega zbora in članom oblastnega šolskega odbora.

Člen 26. vsebuje prehodna določila, po katerih se krajevni in oblastni šolski odbori imajo osnovati najkasneje do konca maja t. l. ter imajo takoj prevzeti arhive in vse posele, ki so sedaj v posameznih pokrajinskih spadal v pristojnost posrednih sreških ali kakih drugih šolskih odborov. Izjemoma imenuje član prvega oblastnega šolskega odbora, ki bi jih imela po členu 17. voliti oblastna skupščina, oblastni odbor.

S 1. junijem preneha veljavnost vseh predpisov dosedanjih šolskih zakonov, ki so v nasprotju s to uredbo.

Klerikalci premišlujejo o svoji blamaži

Seja vodstva SLS. — Mariborčani nočejo več ostati pod ljubljansko komando. — Dr. Korošec ne veruje v napredno fronto, ker je bila SLS vedno vsem lojalna in pravična! — Prozor-ne intrige iz strahu pred SDS

Ljubljana, 9. maja. Včeraj ob 9. popoldne se je sestala našelstvo SLS k sebi pod predsedstvom dr. Korošca, ki se je predelki teden mudil v Beogradu, da se informira o političnem položaju in o varnost, zakaj je SLS izpadla iz vlade. Po poročilu dr. Korošca o političnem položaju je predsednik ljubljanskega oblastnega odbora dr. Natlačen poročal o oblastni samoupravi. Pri tej priložnosti je govorilo o reviziji strankinega programa, ki ga je treba sprevesti v sklad z oblastnimi samoupravami. Določilo se je, da se ima vsako leto vršiti strankni kongres z ideološkim programom, glede političnih vprašanj pa bo v bodoče mariborsko vodstvo bolj samostojno. S tem sklepom je SLS tudi v svoji organizaciji opustila »zedinjeno Slovenijo«, o kateri štalski deli neče nič slišati.

Ob 11. popoldne se je vršila v Rokodelskem domu seja vodstva SLS, kjer je dr. Korošec v daljšem govoru obrazložil sedanj položaj klerikalne stranke. Seja je trajala do 2. popoldne. Ob 4. popoldne se je sestala posilanski klub klerikalne stranke, ki je razpravljal o svoji bodoči taktiki. Posilanski klub ni prišel do definitivnih sklepov ter bo imel prihodnji teden še eno sejo v Mariboru.

O seji vodstva SLS je bil izdan naslednji komunikat:

»V nedeljo, dne 8. t. m. se je vršila v Ljubljani seja vodstva SLS. Na dnevnem redu je bila razprava o političnem položaju in o notranji organizaciji stranke. O notranjem in zunanjem položaju je podal šef stranke dr. Korošec izkrajno poročilo. Nato je sledila občirna razprava ter se je konstatiralo: SLS ugotavlja, da so iz sedanjih višjih nameroma izključeni predstavniki hrvaškega in slovenskega naroda. Tekom sedanjega in zlasti zunanega položaja ne more biti to koristno za državo. Izključitev predstavnikov slovenskega naroda se je dogodila brez razlogov, ki bi se nanašali na korist države, in brez kakakega razloga parlamentarnega življenja sploh ter se more tolažiti samo z enostranskimi plemenskim in splošnih strankarskimi razlogi. Z ozirom na zunanjo politiko obsoja SLS izzivanja italije, ki so uničila dosedanje sosednje odnose in obenem zanesla v mednarodne odnose iznemirjenost. SLS odobrava trud naših vlad, da se reši ta spor mirnim potom ter v sporazumu s prijateljskimi vladam. Izjavljamo, da smo kakor v vsakem trenutku, tudi sedaj solidarni z našimi državnimi interesi. Nato so se razpravljala notranja organizacijska vprašanja. Jugoslovanskemu klubu in njegovemu šefu je bila izrečena zapuščina.

Dr. Korošec je po konferenci izjavil novinarjem:

»Po mojih informacijah je sedanja vlada voljna. Zagotavljam nam, da bodo nove volitve svobodne. Ako je tako, potem naša opozicija ostane popolnoma lojalna. Po mojem mnenju bomo imeli 20. oktobra novo skupščino. Zaradi tega bi moglo priti do razpisane volitve najkasneje do 20. junija.

Zakaj je bila SLS izključena iz vlade, dr. Korošec ne ve. Zavrača pa kot kleveto, da radi tega, ker zahtevajo to znanje politični razlogi. (Tako je govoril nedavno posl. Zebot!) Pristavljam, v kolikor sem poučen, da tako nismo vstopili v vlado, ker to ni potrebno, ker je svoboda volitve v Sloveniji zagotovljena.

Katoličani vkup!

»Slovenec« zopet kliče katoličane vkup, kakor jih je že tolikrat, kadar mu je zmanj; kato argumentov za obrambo klerikalne politike. In to vse zato, ker vidi nevarnost kulturnega boja v ugotovitvi nekaterih listov, da Vatikan ni hotel ustanoviti za Bačko posebne škofije, kakor jo je n. pr. za Reko, ki jo je izločil iz senjske škofije, dasi nima nobenega konkordata z Italijo in dasi je razmerje med Vatikanom in očitno Italijo po »Slovenčevih« trditvah še vedno tako neprijateljsko, kakor je bilo od nekdaj. »Slovenec« govori o zatiranju in preganjanju katoličanih v Jugoslaviji, ki jim Vatikan noče dati — lastne škofije.

Pri »Slovencu« je v resnici korak od resnosti do smešnosti zelo kratek. Iz vsega gleda vse kaj drugega, kakor pa bi to rada klerikalna gospoda predstavila. Še vedno, kadar je klerikalcem trda predla in kadar so se bližale volitve, so klerikalci razkrivali, da je vera v nevarnosti in da morajo zato iti vsi katoličani vkup. To je stara klerikalna taktika, ki pa je že tako obrabljena, da ne vmeva več in da postaja čimdalje bolj smešna, ker nihče ne vidi, da bi se pri nas godile katoličanom krivice od strani države, ali katerekoli stranke, niti od federalistov, med katerimi je sicer mnogo framasonov, ki pa so najboljši prijatelji g. Korošca. Nasprotno je res, da so vsa javnost razen klerikalcev zavzema zato, da bi se jugoslovanskim katoličanom tako pri nas, kakor v inozemstvu priznalo od strani Vatikana čim večje pravice za nemoteno izvrševanje verskega in cerkvenega življenja.

Voditelji klerikalne stranke čutijo, da se jim majojo zopet pod nogami tati, da njihova politika ni zadovoljila ljudskih množic, da morejo pri prihodnjih volitvah doživeti občutne izgube, pa so začeli zopet strašiti z nevarnostjo kulturnega boja s framasoni pod vodstvom samega živega satana itd. itd. Treba je preplašiti verno slovensko ljudstvo, da bi spričo citiranja raz-

Delo odborov v Ženevi

Po končani generalni debati so pričeli s svojim delom trije glavni odbori svetovne gospodarske konference

Ženeva, 9. maja s. V glavnem odboru svetovne gospodarske konference je predložil vodja oddelka za trgovinske pogodbe v francoskem trgovinskem ministru Serruys konference, v katerem se svetovna gospodarska konference izreka za svobodno trgovino, ki je glavni pogoj miru in splošne blaginje narodov. V sklepu se tudi priporoča, naj mednarodna konferenca nemudoma prične pripravljati o konvencijem osnutku glede odprave izvoznih prepovedi, ki ga je pripravi gospodarski oddelek v Društvu narodov. Francoski predlog predvideva dalje ukinitve nad izvozom surovin, ki zelo ovira mednarodno trgovino in zahteva, naj prekrba s surovinami v posameznih deželah ne ovira izvozne carine. Glavni odbor je sestavljen tri pododbore. Prvi se bo bavil z obnovo svobodne trgovine, drugi s carinskimi tarifi in trgovinskimi pogodbami, tretji pa s dumpingom in subvencijami.

Ženeva, 9. maja s. Komisije so pričele danes z delom. Predsednik prve komisije Collin je izrazil mnenje, da bo delo s konvencijami zaključeno do sobote. V drugi komisiji pod predsedstvom češkoslovaškega profesorja dr. Hodaca se je razpravljalo o industrijskih problemih in vprašanjih racionalizacije valut. Izvoljeni so bili razni pododbori. V tretji komisiji, ki se je bavila z vprašanji poljedelstva je naglašal jugoslo-

venski delegat, da je rešitev gospodarske krize mogoča samo s povzdigo poljedelstva. Izrazil je upanje, da bo naša konferenca praktično podlago za boljšo organizacijo poljedelskih proizvodov.

Internacionalna železniška komisija na Sušaku

Sušak, 9. maja. n. Davi so dozpeli na Sušak člani internacionalne železniške komisije, ki ostanejo tu od 9. do 16. maja. Komisija preizkuša Božičevo zavoro za vlak ko na progi Sušak-Lit. Komisija sestoji iz 44 železniških strokovnjakov iz Anglije, Švice, Nemčije, Francije, Belgije, Švedske, Rumunije, Italije, Madžarske in Avstrije.

Nova prestolnica Avstralije

London, 9. maja. (la.) Danes je bilo proglašeno v Avstraliji novo sveto mesto. Senat in zbornica sta imela slavnostni seji. Novo mesto je bilo zgrajeno v okraju Canberra ter ima krasno poslopja in široke lepe ceste. Gradnja novega mesta je trajala več let.

Krvavi verski spopadi v Indiji

Berlin, 9. maja. (ba.) V mestu Lahore je prišlo do velikih spopadov, v katerih je bilo ubitih 17 oseb in 91 ranjenih. Policija je aretirala nad 200 oseb.

Naši kraji in ljudje

Kongres mest končal svoje delo

Zakonski načrt o mestih. — Ženska volilna pravica.

Kongres mest v Zagrebu je v nedeljo končal svoje delo. Tudi za zadnje seje je vladalo izredno zanimanje in je bilo sprejetih več važnih predlogov. Predsedovali so menjale se bitolski župan Marković, zagrebški župan Heinzl, mariborski župan dr. Leskovar in splitski župan dr. Tartaglia.

Na nedeljski seji je bil pred prehodom na dnevni red sprejet sledeči predlog senatorja Šarića glede pokritja stroškov začasne uprave Zveze mest: Mesta do 10.000 prebivalcev prispevajo 500 Din, do 30.000 1.000 Din, mesta preko 30.000 prebivalcev pa 2.000 Din. Kot merilo bo služilo število prebivalcev iz leta 1921. Ta prispevek morajo plačati vsa mesta, ki so bila povabljena na kongres.

Na kongresu je bilo zastopanih 20 mest iz Hrvatske in Slavonije, 16 iz Srbije, 4 iz Slovenije, 13 iz Bosne in Hercegovine, 10 iz Vojvodine, skupno 76 mest.

Razprava o zakonskem načrtu o mestih je bila zelo temeljita, posebno o členu 148, ki govori o novih volitvah oziroma razpisu novih volitev. Člen je bil sprejet v prvotni redakciji s pristavkom, da naj se pred razpisom zaslusijo člani mestnega zastopstva. Ostali člani projekta so bili sprejeti z manjšimi ali večjimi izjemami. Posebna pozornost je bila posvečena ženski volilni pravici. Sklenjeno je bilo, zahtevati od vlade, naj dovoli za mestne in občinske volitve volilno pravico tudi onim ženskam, ki vodijo samostojno obrt ali imajo srednješolsko izobrazbo.

Z vsim proti enemu glasu je bila sprejeta sledeča resolucija:

1) Kongres usvaja načelo, da mesta kot samoupravne enice ne spadajo v oblastno in sresko samoupravo, ker bi nastala kumulacija samoupravnih nalog in bi vrh tega prišla mesta v samoupravne enice z ožim samoupravnim delokrogom, kakor ga imajo mesta, ki pa bi vendar toliko absorbirale finančno moč mest, da bi komaj mogla izvrševati po zakonu določene naloge. Mesta žele, da kot neodvisne samoupravne enice sodelujejo z oblastmi in sredi, glede posameznih skupnih potreb pa se združijo kot samoupravna svobodna telesa.

2) Kongres smatra, da je treba z zakonom ustanoviti disciplinarno in sindikalno odgovornost župana napram občini, isto tako tudi sindikalno odgovornost mestnih uradnikov, ako namenoma z nepravilnim izvrševanjem službe oškodujejo gospodarske interese mest ali posameznikov.

3) Kongres smatra, da naj se za slučaj, ako se po čl. 94 policijskega načrta ustanovi posebna državna policijska oblast, odredi z zakonom: a) državna policijska oblast mora biti mestnemu županu na razpolago, kadarkoli jo potrebuje za izvedbo svojih nalog; b) mesta morejo za posamezne panoge svojih poslov (tržno, poljsko itd. redarstvo) organizirati posebne mestne policijske organe; c) država naj sama nosi vsa bremena za vzdrževanje državne policije, mesto pa more samo sporazumno in s pri-

voljenjem prispevati za izvrševanje poslov mestnega redarstva po obsegu poslovanja. Ravno tako je v vsakem slučaju, kadar se ustanovi v kakem mestu državna policija, potrebno, da se najprej z mestom doseže sporazum glede prevzeta obojga, zgradb, lokalov, inventarja, kakor tudi glede odškodnine, ki naj se izplača mestu.

4) Kongres želi, da naj se po zaslišanju interesirancev čim prej predloži v smislu ustave zakon o gospodarstvu samoupravnih teles in tako zagotovi gospodarstvu mest in postavi njihova kreditna sposobnost na čvrsto podlago.

5) Kongres mest ugotavlja, da je čl. 79 finančnega zakona za leto 1927-28 nerazmerna in nepravilno zadel ne samo mestne uradnike in uslužbence, temveč tudi mestne občine, ki morajo prevzeti del davčnih bremen, naloženih mestnim uslužbencom — in prosti zato kraljevsko vlado, da predlaga sistiranje in ukinitve čl. 79 finančnega zakona ter izenači mestne uradnike in uslužbence kot organe splošne uprave glede davčnih obveznosti z državnimi uradniki in uslužbeni.

Desetletnica topliske vstaje

Nad 20.000 mrtvih in pogrešanih.

V nedeljo se je vršila v Prokuplju svečana proslava desetletnice znamenite topliske vstaje, ki se je sicer ponesrečila in ni dosegla svojega namena, vendar pa priča o brezprimernem heroizmu srbskega naroda in njegovi neizmerni ljubezni do rodne grude. Dne 8. maja pred 10. leti se je za hrabro avstrijskih, nemških in bolgarskih armad tlačeno in izmučeno srbsko ljudstvo pod vodstvom slavnega in še živečega četniškega vojvode Koste Pećaneca uprlo. Četniški oddelki so v par dneh zavzeli del od sovražnika zasedenega ozemlja, zadali sovražniku težke izgube in prodri končno celo na bolgarsko ozemlje. Avstrijci, Nemci in Bolgari so v skrajni stiski poslali nad upornike cele divizije z močno artilerijo in so jih komčno prisilili, da so se razpršili po planinah. Nad 20.000 junaških srbskih četnikov je padlo v teh bojih ali pa jih pogrešalo.

Proslava desetletnice te najznamenitejše vstaje v zgodovini narodov se je izvršila z največjimi slovesnostmi in je bil padlim junakom pri tej priliki odkrit v Prokuplju temeljni kamen za spomenik. Iz vseh krajev so prihale svoji padlim junakom in mučnikom za naše osvobojenje. Kralla je zastopal armijski general Boža Terzić, vlado vojni minister general Hadžić, Narodno skupščino predsednik Marko Trifković, podpredsednik dr. Subotić, tajnik S. Pavlović, narodni poslanec Agatonović v uniformi pešadijskega podpolkovnika in poslanec dr. Deljević. Navzoča sta bila vojna atašeja Francije in Češkoslovaške. (Sinovi francoskega atašeja polkovnika Deltelea so se borili na solunski fronti v srbski armadi.) Med proslavo je prišlo do silno zanimivih prizorov. Spomenik je blagoslovil vladika Dositej iz Niša. Med obredi so grmeli topovi, po mestu pa je korakala pešadrska povorka, katere so se udeležile vse rodine žrtve in ogromna množica ljudstva. Med drugim

je vzbudil splošno pozornost četnik kaplar Stojan, to je deklica, ki je četovala ves čas okupacije in izgubila na Planini Kukavici v boju z Bolgari levo nogo. Imenom Narodne odbrane je proslavljala bivši poslanec Džamunja zasluže žrtve in položil krasen lorjev venec na grobove mučnikov vojvode Pećanca. Pred spomenikom so izpregovorili dalje predsednik Narodne skupščine Trifković, vojni minister general Hadžić, francoski ataše Deltelea, češkoslovaški vojni ataše itd. Med parastosom v cerkvi se je splošno opazala skupina črno oblečenih žensk, ki so stale v kotu. Bile so to sestre junaškega četnika Siniše Stefanovića, djakana-rednika in pilota, ki se je avgusta 1. 1917 dvignil na solunski fronti skupno s kapetanom Milčevićem in pristal v vasi Medvedje, ki je bila okupirana od Bolgarov. Sovražniki pa so ga kmalu odkrili. Videč, da sta izgubljena, sta kapetan Milčević in pilot Stefanović letalo uničila, sama pa sta bila aretirana in pozneje ustreljena. Največjo pozornost pa je vsekakor vzbujal vojvoda Kosta Pećanec, ki se je isto tako na solunski fronti dvignil z letalom in potem organiziral vstajo, ki naj bi skupno z ofenzivo na solunski fronti dosegla osvoboditev srbskega naroda. Ker pa je ofenziva na solunski fronti takrat izostala, se je znamenita vstaja krvavo izjalovila.

Odkritje spomenika

v svetovni vojni padlim vojakom borovniške lare.

Borovnica, 8. maja. Kljub nezanesljivemu vremenu se je v nedeljo udeležilo ogromno število ljudi svečanosti odkritja spomenika padlim vojakom. Slavnost je potekla v vzornem redu. Po cerkvenem opravilu se je razvil žalni obhod skozi vas. Pred spomenikom se je poklonila najprej mladina prerano izpušljenih staršev. Nato se je podpredsednik odbora za postavitev spomenika, g. Petrič, zahvalil vsem navzočim, se spomnil prerano umrlega predsednika odbora g. Ivana Majarona, odkril spomenik, prečital imena padlih in izročil spomenik županu v varstvo. Slavnostni govornik, vojni kurat g. Bonač je v daljšem, pesniško zasnovanem rodoljubnem govoru proslavil padle, nakar se je major v pok. g. Colarič v imenu Zveze vojakov iz svetovne vojne, poslovlil od njih. Med proslavo je odpel sokolski pevski zbor tri žalostinke. To lepo slavlje je končalo s polaganjem venec, ki so donala zakrili vso okolico spomenika. Spomenik je izdelan v narodnem slogu iz lhankega marmorja in je delo kamnoseka g. Novaka iz St. Vida, a načrt prof. g. Grebenca. Predstavlja 3.70 m visoko monštranco, katere glavni del je navzdol obnjeno srce kot simbol smrti, z imeni padlih v sredini.

„Les Miserables“

(Bedni) 2 dea, 16 dejanj naenkrat. Po romanu Victor Hugo.

Pogreb dovškega župnika Jakoba Aljaža se vije skozi vas

V sprevodu nosijo nebroj krasnih vencev, spletenih iz planinskega zelenja in gorskega zelenja, poklonjenih po večini od planinskih in glasbenih prijateljev.

Dvajsetletnica pevovodstva Oskarja Molla

Dvajset let je preteklo, odkar poučuje petje pri trboveljskem »Zvonu« Oskar Moll. Tihi in neumorni narodni delavec je bil rojen leta 1884 v Trbovljah iz ugledne narodne rodbine trgovca Molla. Po ljudski šoli je študiral pripravnico v Ljubljani, kjer se je z veseljem posvečal tudi študiju glasbe. Po maturi je nekaj časa učiteljeval v Laškem, potem pa do danes v Trbovljah. Zvest prista napredne misli, vzor Sokola, agilen pevec in pevovodja je sedaj priljubljen učitelj na trboveljski meščanski šoli.

Trboveljski »Zvon« je prvotno kot tamburaško društvo gojilo petje v moškem zboru, na Mollovo inicijativo je opustilo tamburaški zbor in je ustanovilo še mešani zbor. Tamburaško društvo se je izpremenilo v pevsko društvo »Zvon«, ki ga je Moll tekom let izveščal in vodil do sedanje višine. V času najzlatostejše dobe pred in med vojno sta društvu stala na čelu sedanjí časni predsednik Feštanj in Moll ter sta ga peljala koncertirati celo v tedaj nemčursko Celje. Moll je naštudiral s svojim zborom nebroj dostojnih koncertov, nastopal je častno na vseh velikih koncertih Zveze slov. pevskih zborov v Ljubljani. Idealist brez primere, marljiv in delaven, ki so mu pevke vaje za delo in odpočitek. Nanj je mnogo vplivalo prijateljstvo s skladateljem E. Adamičem, čigar skladbe najraje izvaja. Moll je tudi komponiral več zborov; najbolj znana je njegova priredba Adamičeve-

ga solospesva »Nocoj je pa lep večer« za moški zbor. V priznanje za njegove zasluge ga je »Zvon« imenoval svojim častnim članom. V proslavo njegove dvajsetletnice poštvovalnega pevovodstva pri društvu pa je priredil v soboto zvečer v trboveljskem Sokolskem domu lep koncert, ki ga je slavljence naštudiral in dirigiral. Na sporedu sta bili dve točki Sokolskega orkestra (Intemzezo in barkarola iz Hoffmannovih pripovedk ter fantazija iz Trubadurja), dalje moški in mešani zbor a capella ter s spremljevanjem orkestra. S svojimi skladbami so bili zastopani skladatelji dr. Schwab, Sterle, dr. G. Ipativ, E. Adamič, J. Pavčič in Z. Prelovec. Po večini so bile pesmi hvaležne, pevne, ne preveč težke in publiki razumljive tem bolj, ker je pred začetkom koncerta društveni predsednik inž. Verbič podal njih razlago in pojasnil živitopise oziroma glasbena stremjenja posameznih, na sporedu zastopanih skladateljev. Moški zbor »Zvona« ni tako dobro vpel in siguran kot mešani, zato so skladbe v mešanem zboru mnogo bolj zadovoljile in ugajale kot moški zbori. Učinkovale so posebno Schwabova »Dobro jutro«. Sterletov venček srbskih narodnih pesmi (obe z orkestrom), Prelovecova »Zajpo mi pesem«, Pavčičeva »Dekle pogled me prav« in Adamičeva »Zrelo žito« (z orkestrom). Poslušalci so lepo predanašana izvajanja sprejeli z dolgotrajnim ploskanjem, ki je često veljalo pevovodji Mollu. Med koncertom je slavljence v iskrenih besedah čestital pevovodja Zorko Prelovec v imenu ljubljanske župe Jugosl. pevске zveze, pevskega društva »Ljubljanski Zvon« in v svojem, ter mu je izročil šopek rdečih nagljev, inž. Verbič pa mu je v imenu društva in zbora poklonil krasno taktirko in lorjev venec. — Koncert je bil jako dobro obiskan, kar je pričalo o priljubljenosti slavljence med trboveljskim občinstvom. Naj ga s pesmijo razveseljuje še 20 let!

Naše čestitke!

Iz zapora v zapor

Ljubljana, 9. maja

Lovro Krmelj, kdo ga ne pozna? Vse ljubljanske novine so pisale že obširno in večkrat o njegovih pustolovščinah. Lovro je star 26 let, je lep fant, dasiravno pohabljen, je »pesnik in pisatelj«, tat in vlomilec ter ljubljence vseh onih ljubljanskih dečlet, ki hodijo od časa do časa na razgovor v rdečo hišo k policijskemu nadzorniku g. Podrebršku. Prišel je šele pred tedni iz desetmesečnega zavora, ki ga je presedel radi neštevilnih vlomov in ljubljanske in podeželske cerkve, radi žepnih tatvin in raznih drugih grehov. Kadar ni bil na tatinskem poslu, je posedal v Tivolju v družbi raznih izgubljenk, se udeleževal z njimi orgij v njihovih skrivatiščih v Rožniku, koval v dogovoru z njimi in stanovanjih zvodnic naklepe za bodočnost in pisal sentimentalne pesmi ter feljtone, ki jih je od časa do časa celo pošiljal na posamezne redakcije, kjer so se spočila v kožo.

V zaporu je bil Lovro priden in spodoben. Kakor hitro pa je prišel zopet na svobodo, se ga je znova polotila tatinska strast. V soboto popoldne ga je nekdo, ki ga je poznal, opazil v Jesihovi gostilni v Medvodah, kjer se je bahal z denarjem in dajal za pijačo. Ker je dotičnik res videl pri njem večje vsote denarja, je pozneje v Ljubljani javil slučaj na policijo. Odtam so takoj telefonirali žandarmerijski stražnici v Medvodah z opozorilom, naj orožniki skrbno pazijo na nevarnega pička. Že naslednje jutro pa se je po Medvodah raznesla vest, da je bilo ponoči vlomljeno v župno cerkev v Preski, kjer je bilo odnešenih več dragocenosti. Kot storila so orožniki že v nedeljo prijeli Krmelja, pri katerem so tudi našli vse ukradene predmete. Lovro je sedaj po nekaj tednih svobode romal zopet v zapor.

Darujte za spomenik kralju Petru Osvoboditelju!

vi skladbi smo že prej slišali. Tudi sinoči je njegov Potkan ples, napisan v brhkem skercu očaral poslušalce z žarkimi harmonijami ter z razgibanimi ritmi. Ostali program so tvorili manjši samospeli in recitacije. G. Ivan Lovar je prečital Cankarjevo Cukrarno iz »Nine« in Župančičovo »Dumo« z močnimi povdarki. Ugajal nam je zlasti njegov način recitacije, čije težkega Cankarja, kojega poezija je tako občutljiva za sloveski glas, da jo objavlja samo izredno mehko njansirano recitiranje. Ga. Lovsetova in g. Betetto sta žela mnogo zasluženega aplavza. Spremljal ju je obzirno in s povdarkom g. Balatka. Večer je bil prav posrečena umetniška manifestacija za našo novo Akademijo znanosti in umetnosti, ki ji želimo, da bi postala ognjišče naših duševnih problemov in osrednje gibalno našega posvetskega in kulturnega napredka.

Cerkveni koncert »Kola« v zagrebški katedrali. Prošle dni se je vršil v zagrebški katedrali cerkveni koncert ododnega pevskega društva »Kolo«. Dirigiral je Srečko Kumar. Na sporedu sta bili dve Bachovi moteti in ena kantata. Kritiki soglasno ugotavljajo, da koncert ni dosegel zaželenega uspeha in da je imel v mnogih oziirih značaj improvizacije. Poleg tega je zagrebška katedrala v pogledu akustike slaba. Radi končne sodbe o koncertantih in njihovem vodji predlagamo recenzenti, naj se koncert ponovi v kaki dvorani. Splošno se graja, da se je mogla tako nezrela in nedostatna pro-

Triglavskega pevca nesejo čez dovško polje proti pokopališču ob vznožju Karavank

Nasproti pokopališču se dvigajo gorski velikani Julijskega pogorja, katere je pokojnik tako zelo ljubil.

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji

Ljubljanska drama

Torek, 10.: »Vojčica«. E. Sreda, 11.: »Jaz in ti«. B. Četrtek, 12.: Zaprt. Petek, 13.: »Mrača«. Premijera. Izv. Na korist kuratorija slepcev. Sobota, 14.: Ob 15. »Jaz in ti«. Dijaška predstava po znanih cenah. Izv.

Ljubljanska opera

Torek, 10.: »Fidelio«. Izv. Premijera. Sreda, 11.: »Orlovo«. opereta. C.

Mariborsko gledališče

Torek, 10.: Ob 20. »Pri holcem konjicku«. Premijera. v korist »Udruženja gledaliških igralcev«. Sreda, 11.: Zaprt. Četrtek, 12.: ob 20. »Periferija«. Gostovanje ge. Nablocke iz Ljubljane.

Premijera Beethovenove opere Fidelio se vrši v ljubljanskem opernem gledališču danes v torek ob pol 8. zvečer. Glavne partije pojejo ge. Žaludova, Ribčeva ter ge. Knitl, Kováč, Holodkov, Betetto in Župan. Za to prekrasno delo sta po splošni Mahler - Rollerjevi inoconosti za dmitrijsko dvor-

no opero izdelala monumentalne dekoracije gg. Vavpotič in Skružny. Delo je zrežiral gosp. Zd. Knitl, glasbeni del pa je naštudiral ravnatelj opere gosp. Polič. Po predpripravih sodeč, bo predstava tega dela, ki je postalo letos posebno aktualno; pri nas veledostojna. Priporočamo, da je naša opera edina v državi, ki prinaša letos to delo velikega genija. Današnja predstava je obenem poslednja operna predstava pred odhodom našega ansambla na turnejo. Jutri, v sredo, se poje na red C priljubljena opereta »Orlovo«.

Predstava v korist »Udruženja gledaliških igralcev«. Danes, v torek, 10. maja, se uprisori na odru mariborskega Narodnega gledališča v korist »Udruženja gledaliških igralcev« zabavna in zelo učinkovita veselegra »Pri holcem konjicku«, ki jo radi našrvega humorja vedno poznavajo vsi vojši in manjši odri. Danes, ko je igralski stan tako zelo ogrožen, je dolžnost vsakogar, ki mu je kakežak do gledališča, da kupi vstopnico za to predstavo.

Gostovanje ge. Nablocke v mariborskem gledališču. V četrtek, dne 12. t. m. bo gostovala v efektini čelki drami »Periferija« odlična ljubljanska igralka ge. Nablocka v ulogi Ang. S to ulogo je dosegla umetniško v ljubljani izreden umetniški uspeh.

Slavnostni večer

ki ga je priredila Akademija znanosti in umetnosti skupaj z Narodno galerijo, je privabil sinoči v veliko dvorano hotela Union polno najodličnejšega občinstva. Prav številno so bili zastopani znanstveni in književni krogi, opazili smo nadalje predstavnike državnih oblasti in javnih korporacij. Mladine je bilo topot nekoliko manj kot običajno pri velikih koncertih. V vsakem oziru uspeša prireditelj je dosegla svoj moralni in gromotni smoter. Uvod k obsežnemu koncertnemu in recitacijskemu programu je tvoril slavnostni nagovor, ki ga je imel g. dr. Lončar. Podal je precej obsežen pregled o predhodnikih sedanje Akademije znanosti in umetnosti ter je očrtal osnovna kulturna stremjenja Slovencev v preteklosti ter njihove uspehe na raznih poljih kulturnega in prometnega snovanja. Na novo osnovana akademija bo služila poglobitvi, nadzoru in vzpodbudi duhovnih stremljenj celotnega naroda. Deviza nove akademije naj bo »Naprej k duševnosti«. Dr. Lončarjev nagovor, ki je bil v stvarnem oziru vseeno sestavljen, je žal le nekoliko preveč uporabljal tuje, kakor da bi ne bili zroli in dorastli tudi nagovorom v pristni, čisti, književni slovenščini.

V sledečem pestro sestavljenem koncertnem delu so tvorile skladbe g. L. M. Škerjanc, profesorja na konservatoriju v Ljubljani koncertno ogrodje, okoli katerega so bile nanizane točke manjšega obsega. Tu je g. Škerjanc dirigiral prvo izvajanje

svoje nove skladbe »Uvertura Mlade Brede«. Delo je bilo započeto kot uvod za večjo, izvorno slovensko opero. Žal, da go spod Škerjanc te opere ni dokončal in da bo nemara ostalo samo pri uverturi Mlade Brede. Sinoči izvajana uvertura ne opravičuje tega preloma in torza. G. Škerjanc je s to skladbo dokazal, da se je priril iz začetniških orkestralnih težav in nedostatkov do sigurnega obvladovanja orkestracijske palete. Na vsak način pa predstavlja ta uvertura z orkestralnim »Koncertom«, ki se bo te dni izvajal v Zagrebu, trenutni vrhunec orkestralnega skladateljstva med Slovenci. Kvaliteta uverture Mlade Brede sega daleč preko naših ožjih horizontov, vsebuje melodično interpretacijo tragičnega libreta ter je ena sama pesem sladostnosti in prekipeljavosti hrepenenj. Komponirana je uvertura z modernimi harmoničnimi sredstvi ter zveni radi tega precej tuje uspešno, ki ni doma v ekstremni sodobni glasbi. Orkestralno društvo je uverturo zaigralo z mladostnim ognjem in še dokaj popolno. Odlomki iz suite »Zlahtni meščani«, ki se je igrala pred leti v operi, so istotako prepričljivo ogreli občinstvo in znova potrdili talente tega nenavadno lirčnega skladatelja.

Tudi pri izvajanju Adamičeve Turkeštanske ljubavne pesmi in njegovega ritmično samolastnega Potkanega plesa je orkester pokazal, da je od jeseni napredoval in da se razveseljuje izpopolnjevanja v umetniško filharmonično telo, kakorinega v Ljubljani nujno potrebujemo. Adamiče-

Slava in zmaga našega letalstva

Triumfalen sprejem kapetana Sondemayerja in poročnika Bajdaka pri povratku iz Indije. Okoli 30.000 gledalcev

Ogromni bežanijski aerodrom pri Zemunu je bil v nedeljo mnogo premajhen, da bi sprejel desetstose navdušenega prebivalstva, ki je s ponosom in neizmerno radostjo pričakovalo naša junaka kapetana Sondemayerja in poročnika Leonida Bajdaka z velikega poleta iz Pariza v Bombay v Indiji in nazaj. Od zmagoslavne vhoda zmagovite srbske armade pod vodstvom tedanjega prestolonaslednika Aleksandra v Beograd, ni bil v naši državi še nikomur pripravljen tako triumfalen sprejem, kakor tema dvema junakoma zraka.

Silen naval množic

Sedem posebnih parnikov, nešteto avtomobilov, vozov, motociklov je neprestano drvelo proti bežanijskemu aerodromu. Ljudje so na jurji osvajali mesta na posameznih vozilih. Povsod je bila nepopisna gneča, nad cestami ogromni oblaki prahu. Ljudje so se vzpenjali na stopnice avtobusov, na volane in strehe avtomobilov, samo da bi prišli pravočasno k sprejemu. Vsakdo je bil srečen, samo da je dobil kosček prostora v vozu. Nič se ni zmenil, ako je pri tem še tako trpel. Ubogi potniki so bili zgnečeni kakor slaniči.

Pred oficirskim pavilonom na aerodromu na Bežaniji je bila postavljena posebna tribuna, okrašena z zastavami, preprogami in zelenjem. Posebno mnogo je bilo mornariških zastavic, kar je napravilo tribuno še posebno slikovito. Oni, ki so prihiteli na aerodrom že takoj opoldne, kljub temu niso bili prvi. Na tisoče in tisoče jih je namreč bilo, ki so na Bežanijo prinesli kosilo s seboj. Tribuna je bila ograjena in določena samo za odlične goste. Okoli aerodroma pa se je razvrstilo občinstvo. Vojaki in mornarji so le z največjo težavo in naporom vzdrževali red.

Prihod vlade in kraljevega zastopnika

Od diplomatskega zbora je prišel prvi italijanski poslanik general Bodrero s poslaniškim osobljem, nato francoski poslanik Dard, albanski poslanik Cena beg, češkoslovaški poslanik Jan Šeba in še mnogi drugi diplomati. Z bežanijskega griča so ljudje neprestano iz radosti streljali v zrak. Naenkrat se je zaslišala poleg tribune muzika, ki je zasvirala koračnico. Množica je vztrepetala. S tisočero grl se je zaslišal samo en mogočen vzklík: »Prihajajo!« Mesto letalcev pa je na splošno razočaranje prišel z avtomobilom ministrski predsednik Velja Vukičević, za njim kmalu ministra Šumenković in Mijović. Kralja je zastopal admiral Prica, vojnega ministra general Miloš Mihajlovič, Aeroklub general Cvetković. Navzoč je bil dalje komandant našega zrakoplovstva general Mihajlo Damjanović in še cela vrsta generalitete. Na vsaki strani tribune je bilo pripravljenih po več izvidniških letal, da odlete skupaj junaškima letalcema naproti.

Letalcema naproti

Ob 3.30 se je dvignilo nenadoma šest letal tipa »Devoatin« v zrak. Krožili so nekaj časa nad aerodromom, nato pa nizko pod oblaki odšli proti Avali, da zagledajo morda nad oblaki znameniti sivi »Potes«, letalo Sondemayerja in Bajdaka. Ker ni bilo natančno znano, v kateri smeri se vračata naša zmagovita letalca proti Beogradu, so krožila izvidniška letala na črti Bežanija-Avala-Smederevo in Beograd-Obrnjenac-Pančevo. Vse ozračje na 50 km okoli Beograda je bilo stalno pod kontroljo. Nebo je bilo polno oblakov, kar je otežkovalo rekonosiranje. Trikrat so izvidniška letala preletela progo Zemun-Smederevo in nazaj, ne da bi naša letala na tako težko pričakovani »Potes«.

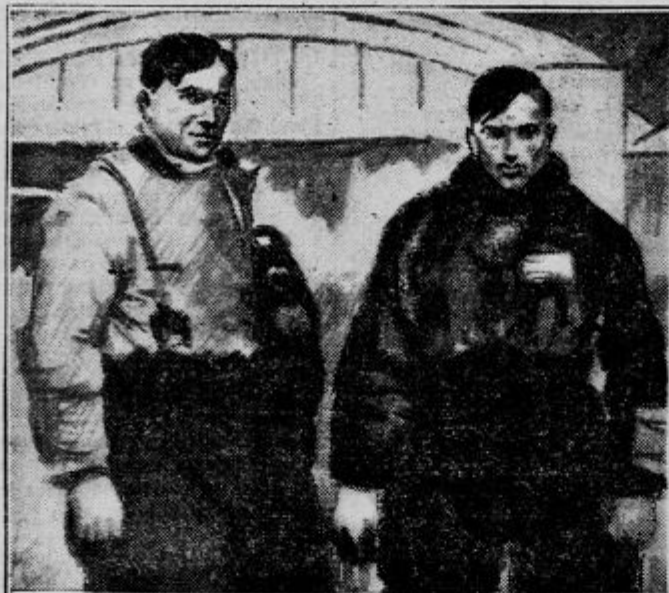
Siva točka med oblaki

Šele ob 5.07 popoldne se je pojavila na obzorju z Smederevom siva točka, v kateri so piloti takoj spoznali aeroplan tipa »Potes«. Letalo je kot majhna točka na neskončnem nebu izgledalo,

kakor da stoji. Urnebesno navdušenje je objelo maso. Vzklíkaje se je mešalo z godbo, ki je intonirala koračnico. V zadnjem trenutku so še pritiskale nove množice, ljudje so prinašali vence in cvetje. Vseh se je polastila čudna mrzlica. Gomila fotografov in kinooperaterjev je pripravila svoje aparate. Ljudstvo je gospe Sondemayerjevo in Bajdakovo, ki sta naravno najbolj nestrpno in radostno pričakovali povratek letalcev, toplo pozdravljalo. Obe sta bili na tribuni, ki je bila rezervirana za vlado in visoke predstavnike.

Prihod. Vojaški kordon prebit

Med tem je majhna točka neprestano rastla. Polagoma so že vsi spoznali v njej dvokrilni »Potes«. Nenadoma so ga obkrožila naša izvidniška letala, ga pozdravila in mu prepustila nato vodstvo eskadrilje. Občinstva se je polastilo vedno večje vznemirjenje. »Ona dva sta! ona dva sta!« so vzklíkale dame in si brisale od radosti solzne oči. Malega Sondemayerjevega sinka, ki je istotako prišel, da pričaka svojega papana, so v hipu dvignili ljudje na rame in mu kazali proti letalu, ki je krožilo nad Beogradom. Mali dečko je pričel mahati z rokami in vzklíkati: »To je moj tatek!« Med tem se je letalo že spustilo nizko nad aerodrom. Lepo se je razločevala zelena barva in slišalo ropotanje motorja. V lepem krogu je avijon obletel aerodrom in se spustil potem prav nizko, spremljan od ostalih izvidniških letal. Jek motorjev se je čul poleg vzklíkaj, ki je odmevalo po ozračju. Se nekoliko sekund in letalo je že drvelo po travi. Oblak prahu se je vlekel za letali. Nastali so trenutki, ki jih je težko mogoče opisati. Komandant aerodroma, major Tomić, je odhitel v smeri proti letalu. Oficirji so vpili na vojaške, naj zadržujejo silne mase, ki so nervozno pritiskale na vojaške in orožniške kordone. Množica je valovala kakor valovi in izgledalo je, da bodo kordoni vsak trenutek prebiti. Divje navdušenje je objemalo ljudstvo. Še en hip in masa je kakor vulkanska lava predrila kordone in zdrvela proti letalom. Bila je strahovita atmosfera, sopara in silen prah. Padali so fotografski aparati, ženske so vpile, otroci klicali na pomoč, oficirji komandirali na vse strani, a zaman. Vse se je zilo v en kaos, ki pa je bil nadvse veličasten.

Inteligentom na deželi!

Da omogoči tudi tistim, ki biva oddaljeni od Ljubljane, založiti se z najboljšimi oblačili, je sklenila družba DRAGO SCHWAB, LJUBLJANA, vpletati potovalno prodajo blaga za razna oblačila in sicer na ta način, da bo poslala v vsak kraj, od kjer bi dobila vabilo svojega odposlanca, s številnimi vzorci blaga najfinišne kvalitete, kakor tudi blago za preproste delavne bleke. Zastopnik, ki bo tudi krojitelj, bo oblačila tudi takoj »meril, tako da bo vsakdo prišel poceni ne le do krasnega, modernega blaga, temveč tudi do elegantno izgotovljene obleke.

Opozarjamo na to, da vse državne nameščenke, kakor tudi nameštence, privatne nastavitve ter sploh vse, ki polagajo važnost na dobro in poceni blago ter na izvrstno prilagojena se oblačila. — Priporočamo jim, da se poslužijo teh izrednih priložnosti.

Sondemayer dvigne svojega sinčka

Letalo s kapetanom Sondemayerjem in poročnikom Bajdakom je pristalo, za njim izvidniška letala. Vznemirjenje je doseglo vrhunec. Sondemayer je vzdignil svojega sinčka, ki je mahal z rokami in krčevito objemal svojega očeta. Program, venci in govori — vse je sledilo brez programa prekinjek. Posamezne govornike so potegnili valovi množice s seboj in sploh niso mogli priti do besede. Ozračje in oblake je pretrgal samo en gromovit vzklík: Živela!

Zaman je poskušalo orožništvo in vojaštvo, da bi vzdržalo red vsaj v neposredni bližini letal. Neki oficir je skakal okoli z golo sabljo, da bi obranil vsaj glavno letalo, a zaman. Le z največjo težavo se je junakoma dneva posrečilo pristati iz letala. Situacija je bila strašna. Množica je preprečila skoro vse načrte. Fotografi so se nenadoma znašli sredi mase, ki se niti najmanj ni menila za njihove obupne prošnje, naj jih pustijo naprej. Tudi novinarjem se ni godilo nič bolje. Zaman so v silni gneči pojasnjevali, da so novinarji in da morajo slišati govore. Ljudje so se jim smejali in šli svoja pota naprej. »Vi samo gledate, da kaj napišete, da bomo imeli kaj čitati,« so jim odgovarjali. Delovali so komolci in pesti. Vlado je splošno razburjenje, obenem pa neizmerna radost.

Težave in napor poleta

Strašne atmosferske razmere. — Komaj ušla smrti

V vojašnici so kasneje novinarji posetili kapetana Sondemayerja, ki jim je dal o svojem težavnem in dolgotrajnem poletu sledeče podatke:

Preletela sva skupno 14.860 km v 89 urah, tja in nazaj in porabila za to efektivno 11 dni, skupno pa sva bila na potovanju 18 dni. 7 dni sva se zadržala na etapah radi pregleda aparatov in popravil. Dnevno sva preletela 1350 km, z odmorom pa povprečno 825 km. Potrošila sva skupno približno 300.000 Din, koliko bencina pa je porabil motor, sploh ne veva. Glavne težave so bile predvsem v slabih atmosferskih razmerah v tej sezoni, ki je sicer dosti boljša. Ves čas je bil vihar od severozapada proti jugovzhodu. Od Sirije preko Iraka in Perzije proti Indiji vse do Bom-

Dež cvetja in viharno ploskanje

Presenečena vsled veličastnega sprejema Sondemayer in Bajdak dolgo nista mogla spregovoriti niti besedice. Stiskala sta samo roke prekinjek, od vseh strani je deževalo cvetje. Poročnik Bajdak je s finim nasmehom drznega človeka, ki se mu ne zdi nobena stvar pretežka, v strašni gneči hladnokrvno spuščal cigaretno dimo v zrak. Nekdo mu je vrgel v naročje posebno darilo. Dobri pilot se mu je zahvalil, a neznan gospod je med tem že izginil. V zavrtku je bilo 5 akcij Društva za zrakoplovni promet, vrednih okoli 6000 Din. Le z največjim naporom sta se junaka dneva končno prerila do tribune, kjer so ju pričakovali kraljev zastopnik, predsednik vlade z ministri in diplomatski zbor. Četa vojakov je pri prihodu obeh letalcev dvignila puške. Masa je vnovič pritiskala. Na tleh so ležali klobuki, dežniki, solnčniki, taške, palice, robci itd. Samo akrobati so prišli do veljave. Prišlo je čestitanje. Zoperna stvar, ki pa se je seveda ni mogoče izogniti. Dame so silile letalcema razglednice v podpis. Sredi splošnega šuma se je dvignil Sondemayer in se z iskrenimi besedami zahvalil za veličasten sprejem, pozivajoč ljudstvo, naj s svojimi prispevki omogoči čim lepši napredek in razvoj našega letalstva.

Ploskanje, vzklíkaje, objemanje, šopki, otroško vpitje je vnovič pretreslo ozračje. Vsak pozdrav, vsako čestitanje je masa spremljala z viharim vzklíkajem. Ko se je končal uradni del sprejema, je narod še vedno vztrajal na svojih mestih. Sondemayer in Bajdak sta se odpeljala končno z avtomobilom domov.

Kritični trenutki

Bombay nima aerodroma. Nahaja se 120 km daleč od mesta, na popolnoma neprimerni ravnini. Morala sva preko visokih planin in gora, vendar pa sva premagala vse težave. Ponovno sva bila v težavnem položaju. Najkritičnejši je bil trenutek, ko sta bila v Deopali brez vsega, celo brez bencina. Vrh tega so nama tamošnji domačini pri popravilju letala zlomili rep, ker niso vedeli, kako naj letalo dvignejo. Preko nekega gozda sva se komaj rešila živa in zdrava. Aparat je bil težak 2.500 kg, bencina pa sva imela v rezervi 1100 l. To je zelo olajšalo potrebne mahinacije.

Pri povratku iz Bagdada naju je zalotil strašen vihar, ki je dvignil levo krilo, naju okrenil in strmoglavil. Naravnost čudežno sva se rešila. Bilo je to 6. maja in ta dan sva proglasila kot nekaj najin nov rojstni dan. Rešiti se od smrti pomeni vsekakor novo rojstvo. Takrat je znašala temperatura 97 stopinj Celzija. Do Beograda nisva doživela ničesar podobnega. Najtežji je bil polet preko Taurusa v Mali Aziji. Pravi peklo je bil tamkaj. Vse do Avale od Carigrada sva bila neprestano v megli in sva komaj videla naša izvidniška letala. Veselo sva vzklíkala, ko sva jih opazila: »Hura! Evo tudi naju!«

V Indiji sva bila sprejeta izredno priščno, isto tako v Siriji in Turčiji. Le v Perziji sva doživela majhne neprijetnosti. Odvezli so nama namreč patne liste, vsled česar se je najin polet iz Perzije zakasnil za en dan.

Preživljala sva se na potu s hrano, ki ni ravno priporočljiva. Predvsem z bananami, pila pa sva večinoma mineralno vodo in limonado.

Prvi pozdravi iz domovine

Prve telegrame iz domovine sva dobila v Karašiju, Basori in Alepu, ki so naju pozivljali, naj se vneva na bežanijski aerodrom. Prva zveza z domovino po najinem odhodu je močno dvignila moralo in pogum in sva veselo nadaljevala začetni polet. Čeprav so Turki javili, da je lepo vreme, pa je bilo ravno nasprotno. Pilotsko službo sva opravljala menjaje. Kadar je kdo pilotiral, pa je drugi vršil opazovanja in obratno.

Tudi okoli sveta.

Na vprašanje, ali bi bila pripravljena izvršiti še kak podoben polet, je Leonid Bajdak odgovoril: »Ako hočete, poletim tudi okoli sveta!« Potrebno je samo, da mi dovolijo to naši faktorji. Kapetan Sondemayer pa je rekel: »Če teba, tudi preko oceana, toda samo s svojo soprogo!«

Pri slabi prebavi izboljša naravni »Planinka« zdravljen čaj delovanje želodca in čreva. Deluje vsled kri čistilne in kri očiščuje lastnosti tudi najboljše na polt kože. Izdeluje lekarna Mr. Ph. L. Bahovec, Ljubljana.

Dobi se v vseh lekarnah.

98/TV

Več plače — manj dela!

Sijajna burka, polna šale in smehe brez kraja in konca! Šest dejanj izvrstne zabave! Humor! Veselje! Šala! Ljubav! Flirt! Pustolovščine! Elegantno! Salonsko! Moderno toaletel

Ne zamudite! Ne zamudite! Ne zamudite!

FOX-FILM! — FOX-FILM!

Danes ob:

4., pol 6., pol 8., 9.

Telefon 2124

Danes ob:

4., pol 6., pol 8., 9.

Telefon 2124

Elitni kino Matica

ČRNI RAJ

Orgije prokletih. — Vulkan. — Lava teče. Potres itd. Kolosalno! Napeto! Pusto! ložno! Ljubavno! Prekrasni naravni posnetki! V glavnih vlogah najlepši ljubavni par Amerike MADGE BELLAMY in EDMUND LOWE, dobro znan iz nepozabnega vefilma »Sibirija«. Preskrbite si pravočasno vstopnice za ta senzacionalni in nad vse zanimivi veliki spored!

FOX-FILM! — FOX-FILM!

Br.:

Ptičji pomenki

»Pa je bilo natančno videti, da boste to zimo zmrznili, nakazno je bilo, vsaj takrat, ko je ubral tisti zapadni snež o Božiču,« se je obregnila škodoželjna kavka na oskubljenega strnada in z vsvo verno nadaljevala: »Stari šenkavski golob na primer, tisti pobožni samec, ki je že od nekdaj domoval na glavi škofa Hrena nasproti lemenata, vidite, se je pa iztegnil, baš na dan Nedožnih otročev. Kar vzelo ga je! Saj pravim, poštenost umira, nesnaga se pa bohoti in redi, sebi v napoto, bližnjemu v stud!«

Oskubljeni strnad jo je oddaleč pošegretal: »Vi pa kar molčite, ki ste kradi ob prevratu!«

Ptičji rod, ki ima prav take vrline kakor ljudje, se je začel zbirati, zakaj pričakovati je bilo škandala. Tega pa v tej dolgočasni dobi nikakor ne gre podcenjevati.

»Vas bo že udarila pravična kazen za to ogabno naltolcevanje, kar brez skrbi bodite! Nič ne rečem, prevratna doba, sama na sebi burna in silno poučna, je vendar imela nekaj lepega: marsikaj si lahko našel...«

... Toda predno je lastnik izgubil, jo je dražil strnad iz daljave.

»O vi, ki imate jezik, da se za vami vleče, še danes boste onemeli, prorokujem vam! Da, doba prevrata, burna in končna, za nami je, hvala Bogu! Kdor pa vlačiti tiste pozabljenosti in pozabljenosti vseskozi vredne stvari na dan, pa ni vreden, da ga narod redi in hrani.«

»Kar molčite o narodni prehrani, vi, ki ste o prevratu kradi blago, po prevratu pa čast! Zato pa ste vedno siti in z repom pokate, poštenjak pa poprej ni nič imel in tudi danes nič nima, razen sestradane poštenosti, in polne bisage svobode, s katero pa siromak ne ve kaj početi...«

»O prevratu krade! Prava sila vam je, da venomer ponavljate! Kar pokažite mi ga, ki tega ni delal! Ali vidite tamle na tretji klopi mladega eleganca? Ta še danes živi od tega. Le pogledjte ga, kar nazijate se ga! In lastnik one vile tam ob oglu, vse je ukradenost in prigrlofano na človekoljubljen način, še streha ni pošteno prisluzena... Halo, avto in v njem mlad gospod in lepa damica! Vse ukradenost, od prevmatike do babilnice, še tatinski lastnik ni prišel čisto brez goljufije na svet! Vidite, pa vsi ti tatovi pošteno žive, visoke službe imajo in svet se jim odkriva do tal. Današnji rod je preimeno razumel, kako gre rešiti socialno vprašanje: vsak

ga začne reševati pri sebi, v svojo korist in v škodo bližnjega. Boga so judje križali na državne troške, v današnjih časih bi mu pa troške za križ in trpinčenje naprej odtrgovali od mesečnih prejemkov...«

»Melč o Bogu, črnulja! Ti gobežda, kot da sama sebi verjame!«

Še bi se bila prepirala in debata bi se bila vila dol do tatvine pa gor do Boga — kakor pri tistih narodnih zastopnikih, ki nič ne delajo, pa hočejo, da bi ljudstvo mislilo, da jim je sleherna stvarca na srcu in skrbi — toda videti je bilo, da do zaželenega škandala ne bo prišlo. Zato je sivi golob začel na videz miriti razgreta nasprotja. Čudno! Natanko kakor pri ljudeh: miriti začno šele tedaj, ko vidijo, da se nasprotnika nikakor nočeta do krvi. V nasprotnem primeru pa mirno gledajo, kako umira izkravljene šibkejši in mu izumetničijo celo ganljiv nekrolog — seveda mora siromak tudi res končnoveljavno izknaveti.

Sivi golob je tedaj hinavsko zavijal oči in pričel:

»Mir, bratje! Narod, ujedini se že enkrat za vselej! Kaj bi o prevratnih zmotah, kaj o socialnih pomotah! Še vse kaj hujšega grozi našemu narodu! Pozabljena sta plebscit in demarkacij-

ska črta, povodnji v Sloveniji in Vojvodini so se z odtegljaji posušile avtomatičnim potom, dalmatinski potres je zaspal in tisti slabozakurjeni ognjenik v Hercegovini jo je iz strahu pred davki pobrisal nazaj v peklo. Kačaki in Albanci so utihnil v Italijana se nam ni več bati, odkar se je začel kresati po lastnih zobeh in pljuvati v svojo kašo. Osramočen so bančni polomi, špansko je pregledno naše neabstinenčno gibanje in vse nadloge iz lavrntinskih litanijs je slišati samo v cerkvi. Zato pa je sedla na prestol najhujša furija in začela zbijati krave šale iz ujedinenega naroda svobodne države. Po uradih in podjetjih divja kakor črna kuga, ne smili se ji ne bolnik in ne dojenček: vladajoči furiji naše svobodne domovine, ki je baje med najbogatejšimi v Evropi, je ime »Redukcija«...«

Ptičji rod se je stresel pod težo in grozo te apokaliptične furije, se stisnil vkup in utihnil.

Oskubljeni strnad, stari skeptik, ki je obupal nad svetom samo zato, ker je bil kreposten, in ki je že leto dni prosil Boga za častno smrt — strnad je ostal na veji tik nad klopio, kjer sta sedela dva penzionista in je začel:

»Redukcija! Valencia! Halo, hurá! Redukcija! Nove sorte smrt, uradno

zajamčena, državno privilegirana! Jaz bom reduciran, ti boš reduciran, on bo reduciran, mi bomo reducirani... Ves naš narod bo nekoč reduciran, saj smo menda samo zato kakor nalašč ustvarjeni! Ne lemore na z uspehom kronanega dela, ne maramo ne veselja in ne žalosti. Mi hočemo živeti, vlačiti se kakor barjarska megla nad Ljubljano! Saj mi ne delamo zato, da bi kaj zaslužili, ne, mi delamo zato, da nam mine dan...«

Pri tem se je v navdušenju otrebil, da sam ni vedel, kdaj.

Kanilo je baš penzionistu na nos, prav v trenutku, ko si je zažigal pipo.

Strnad je prešel že v verze in zapel:

»Da bo reduciran, vsakdo ve,

ne ve pa kdaj, kako in kje...«

Tedaj se je čulo od spodaj:

»Ti prekleti tič, le počakaj...!«

Debel kamen je prifrčal, odbil z veje starega cinika ter mu dodelil častno smrt, kakršne si je vedno želel od Boga.

Ptičji rod je prestrašen odletel proti Rožniku.

Kavki se je še izknilo iz kljuna:

»Prorokovala sem! In taka kazen naj doleti vsakogar, ki blati naš narod in državo!«

Sport

Nedeljski nogomet v Ljubljani

SK Slavija : SK Svoboda 2 : 0 (0 : 0).

Slavija, ki je pred 14 dnevi podlegla agili Svobodi z 2 : 1, je v nedeljo to za svojo pozicijo z ozirom na prehod v prvi razred nadvse važno tekmo odločila s srečo v svojo korist. LNP je namreč na njen protest razveljavil prvo tekmo ter odredil ponovno odigranje. Rezultat z ozirom na potek igre ne odgovarja in bi bil najbolj na mestu neodločen izid. Moštvi nista predvedli pričakovane igre ter igrali precej nerazumno in raztrgano. Oba gola ima precej na vesti vratar Svobode. Sodil je tekmo g. Planinšek in to zelo dobro ter povsem objektivno.

Primorje : Hermes 5 : 1 (3 : 0).

Primorje je sigurno in brez večjega napora obvladalo Hermes, si priborilo nadaljnje dve točki ter se s tem definitivno plasiralo na drugo mesto prvenstvene tabele. Tekma v ostalem ni nudila mnogo sportnega užitka. Primorje je sicer v prvem polčasu s tja pokazalo nekaj pravih dobrih potez, se pa pri tem le preveč spuščalo v brezplodne kombinacije, ki so v rahlem stilu igre bile le odveč. Hermes je igral s svojo znano požrtvovalnostjo in ambicijo in to je bilo tudi vse, kar je pokazal. Opomogel se je šele v drugem polčasu pri stanju 5 : 0 in ko je Primorje v slednjem postavi Erman II. igralo le z 10 igrač. Tedaj je prečel nekoliko v premoč ter tudi dosegel svoj častni gol.

Primorje preide takoj v napad in se le s trenotnimi izjemami zasidra v nasprotnikovo polje. V peti minuti beleži svoj prvi uspeh, ko krilec Damićanin iz 30 metrov s krasnim strelom doseže prvi gol. Nedolgo nato ujame Uršič visoko žogo ter jo mimo vratarja potisne v mrežo. V 34. minuti slednjič postavi Erman z lepim voley strelom stanje na 3 : 0. V prvi polovici drugega polčasa se nudi ista slika in Primorje zamudi vsled svoje komadne igre nebroj najzrelejših šans za scortanje. Iz lepega sola levega krila Trčka sledi četrti gol, center desnega krila Privška pa spremeni Čebolin v peti in zadnji gol za Primorje. Erman tu zapusti igrišče, Primorje popusti in Hermes zelo pridobi na prostoru, dokler ne najde center njegovega desnega krila pot v mrežo Primorja ter s tem edini gol za Hermes. Poudarjati pa je treba dejstvo, da se je vsa tekma odigrala v lepem, jadrnem stilu in docela fair. Sodil je g. Deržaj dobro in objektivno.

Dopolodne se je vršila prvenstvena tekma rezerv obel klubov, v kateri je nepričakovano zmaga rezervna Hermes s 3 : 2. Sodnik g. Kuret je dopustil s strani Hermes preveč ostro igro ter spregledal v kazenskem prostoru Hermes precejšnje pogrške.

Ilirija : SSK Maribor 6 : 1 (2 : 0).

Kot nekako preizkušnja za nedeljski finale za prvenstvo Slovenije za mariborskim Rapidom je Ilirija angažirala njegovega največjega in skoraj enoedinega konkurenta SSK Maribor. Mariborski gostje pa so zelo razočarani ter zapustili zelo medel vtič. Moštvo, v katerem so po večini mladi igralci, je vsled svoje fairne prav simpatično, tehnično prilično dobro naobrazeno, predvedlo na momente prav čedno kombinacijske poteze, ki jim pa manjka poteza na gol. Najbolj vidno pa je pomanjkanje vsake taktike, zlasti v srečanju z rutiniranim nasprotnikom in pa kritja svojega nasprotnika. To slednje je tudi vzrok težkega poraza gostov. Precej šibka pa je bila tudi krila vrsta z izjemo starega Stauberja, ki se je držal prav dobro. Sicer dober vratar Geyer je imel slab dan in bil precej nesiguren.

Ilirija je nastopila v precej neobičajni postavi, tako so krilci igrali v napadalni vrsti, branilci pa v krilski vrsti. To spremembe v moštvo so se kolikortoliko obnesle, kajti Jenko je kot krilec opravil svojo nalogo prav dobro in tudi Verovšek je bil kot vodja napada na mestu. V skupni in lepi igri pa Ilirija ni zadovoljila ter pokazala osobito v prvem polčasu mnogo nedostatkov. V drugem polčasu je bil sicer vtič nekoliko boljši, toda zdaleka še ne zadovoljiv. V napadu je bil Dobnerlet, ki je igral na levem krilu pač najboljši. Janez Zupančič, ki je po dolgem preledku zopet nastopil v prvem moštvo, se je vsled pomanjkljivosti nasprotnega krila precej uveljavljal ter pošiljal v sredino prav vpornabne centre. Eden najboljših mož na polju pa je bil srednji krilec Dekleva. Branilca sta bila prav dobra, vkolikor sta bila zaposlena.

V prvem polčasu je Maribor vzdržal odprto igro, iz katere pa ni izbil nič dobička dočim beleži Ilirija kljub svoji slabi igri dva uspeha. Po odmoru se Ilirija nekoliko bolj znajde, predvede nekoliko koristnejšo igro ter doseže nadaljne štiri gole. Gol za Maribor rezultira iz malega nesporazuma med obrambo Ilirije. Prisojeno enajstmetrovko pa strelja Mariborov branilec Kretu v roke. Sodil je g. Vodišek.

Ostale nogometne tekme

MARIBOR : Rapid : KAC (Celovec) 5 : 2.

CELJE : Atletiki : Slovan (Ljubljana) 3 : 2 (1 : 0). Slovan se je v novi postavi, zlasti v tehničnem oziru prav dobro izkazal. Zelo nedisponiran je bil vratar. Atletiki so bili v izvrstni formi. Odločevala sta se zlasti srednji krilec in levo krilo.

NOVO MESTO : Prvenstvena. Javornik (Rakek) : Elan (Novo mesto) 3 : 0 (1 : 0). Javornik si je s to tekmo priboril prvenstvo provincije ljubljanskega okrožja. Igra obojestransko fair in lepa, rezultat odgovarja togo igro. Sodnik g. Betetto dober in objektivno. Elanu bi svetovali, da od strani kamenje z igrišča.

ZAGREB : Finalna tekma za prvenstvo provincije ZNP : Krajišnik (Banjaluka) : Gradjanski (Bjelovar) 2 : 1 (0 : 0). Prijateljska : Gradjanski : Sparta 6 : 0 (3 : 0). BEOGRAD : Jedinstvo : Slavija 1 : 1 (1 : 0).

SPLIT : Hašk : Hajduk 1 : 1 (0 : 0). PRAGA : Sparta : Penarol 1 : 0 (0 : 0).

Tudi topot so se Uruguayci zopet odlikovali s svojo sijajno tehniko.

BRNO : FAC (Dunaj) : Zidenice 4 : 1 (1 : 1).

DUNAJ : Prvenstvene : Admira : Rapid 2 : 0 (1 : 0). Wacker : Vienna 1 : 0 (0 : 0). Slovan : Simmering 3 : 2 (3 : 2). Sportklub : Rudolphshügel 4 : 0 (2 : 0). Prijateljska : Makabaa (Bratislava) : Cricketer 3 : 2 (1 : 1).

SOBOTISČE : Sabaria : Austria (Dunaj) 5 : 0 (2 : 0).

GRADEČ : Pokalna : GAK : Sturm 4 : 1 (1 : 1).

CHICAGO : Hakoah (Dunaj) : rep. Chicago All Stars 2 : 1 (0 : 1).

Službena objava Jugoslovenskega Zimskosportnega saveza, smučarskega tehničnega odbora. Na seji dne 30. aprila 1927 se je smučarsko-tehnični odbor JZSS konstituiral sledeče : načelnik Ante Gnidovec, namestnik načelnika in savezni krmar Ivan Tavčar, tajnik Franjo Kopriva, gospodar Oskar Delkin. Savezne prireditve se reducirajo tako, da odpade tekmovalanje za prvenstvo Slovenije, katero izvede po možnosti kak v savezu včlanjeni klub. Tekma za državno prvenstvo se vrši po možnosti v Bohinju. Proga 25 do 30 km. Smučski skoki za prvenstvo države se vrše v Mojstrani. Sklenila se je razvrstitve tekmovalcev v kategorije. V prvo kategorijo spadajo oni tekmovalci, ki so se pri dosedanjih saveznih tekmah plasirali na eno izmed prvih treh mest, v drugo oni, ki so se startali na saveznih tekmah, pa se niso plasirali, v tretjo vsi ostali tekmovalci. Za prestop v višjo kategorijo je potreben placement na eno izmed prvih treh mest dotične kategorije. Da se morejo naši tekmovalci skrbno pripraviti za prihodnjo olimpijado v St. Moritzu bo skušal smučsko tehnični odbor pridobiti prvotnega trenerja Norvežana vsaj za dobo dveh mesecev. Klubi

naj javijo do konca maja one smučarje, ki pridejo za olimpijado v pošte. Vsi oni tekmovalci, ki se nameravajo v smučanju tehnično spopolniti, naj se prijavijo smučarsko-tehničnemu odboru JZSS do konca maja, ker se namerava v juniju pričeti s sistematičnim letnim treningom. Vse do pise je nasloviti na smučsko tehnični odbor Jugoslovenskega Zimskosportnega saveza. **Hazena v Ljubljani** je končala prvenstvena tekma med družinama Primorja in Atene z zmago Primorja 7 : 6 (3 : 5). Tekma, ki ni nudila posebnega užitka. — Družina Ilirija je gostovala v Zagrebu proti Concordiji ter bila poražena z 10 : 5 (7 : 0). Ilirija je v drugi polovici vzela inicijativno v svoje roke, toda da bi zmaga, za to je bilo že prepozno. — ASK : Vesna 13 : 1 (9 : 1).

Službeno iz LNP. Seja upravnega odbora LNP se vrši danes, v torek ob 20.30, radi važnosti dnevnega reda se prosi polnoštevilne udeležbe. — Tajnik I.

SK Ilirija, nogometna sekcija. Danes in v četrtek od 17. dalje strogo obvezen trening za skupino A. v sredo in petek za skupino B, ob vsakem vremenu. — Načelnik.

ASK Primorje, lahkoatletika sekcija. V soboto in nedeljo nastopijo pri juniorskem mitingu Ilirije sledeči atleti : Čentič, Pečenko, Kidrič, Pinterič, Zorja, Perko, Luschan, Corradini, Medica in Sketeli. Vsi imenovani morajo prisostvovati treningu v sredo od 16. naprej.

SK Slovan, težkoatletika sekcija. Rok vplačila prispevkov se je podaljšal do 20. t. m., treniranje vsled tega do nadaljnjega odpade. — Načelnik.

Klub kolesarjev in motociklistov Ilirija. Odborova seja v sredo dne 11. t. m. ob 17.30 v restavraciji »Novi sveti«, Prešernova soba. Strogo obvezno za vse odbornike.

ZSK Hermes. Pozivam vse nogometaše, kakor tudi vse člane, ki se mislijo resno udeleževati treningov, da se sigurno udeležijo sestanka v sredo dne 11. t. m. ob 16. na igrišču.

Izžrebane srečke državne razredne loterije

Kakor smo že v nedeljski številki omenili, bomo prinašali redno seznam izžrebanih srečk, ki so bile kupljene pri Zadrugi hranilnici r. z. z. o. z. Dne 7. maja so bile izžrebane sledeče srečke :

14.133, 14.124, 76.721, 100.729, 100.706, 5.711, 5.762, 5.797, 15.412, 15.455, 15.477, 18.175, 18.134, 30.946, 40.514, 40.572, 40.571, 53.458, 53.421, 53.441, 53.401, 53.402, 53.469, 66.628, 66.605, 66.631, 79.069, 79.019, 91.792, 91.745, 91.788, 91.730, 115.683, 9.711, 11.532, 20.873, 20.860, 23.467, 23.482, 23.455, 34.177, 47.725, 48.531, 59.302, 71.802, 71.804, 83.228, 83.298, 83.300, 86.387, 96.990, 96.955, 111.120, 111.129, 120.166, 120.135, 120.190, 78.185, 78.177, 78.180, 9.123, 9.149, 48.628, 48.662, 70.442, 70.403, 70.429, 70.425, 95.850, 95.833, 95.852, 111.726, 111.735, 111.784, 111.860, 111.888, 111.811, 121.592, 121.502, 121.630, 121.649, 121.613, 121.679, 121.618, 34.765, 47.120, 96.158, 121.592, 122.805, 78.309, 92.074.

Podčrtane številke imajo dobiček 2.000 Din. Zadruga hranilnica r. z. z. o. z. Ljubljana, Sv. Petra cesta 19.

KUPUJTE

pomladanska oblačila
lastnega izdelkal
Dokazano najuljše cene.

JOS. ROJINA, Ljubljana

LOKOMOBILE

MOTORJI

JARMENIKI

Povoljni plačilni pogoji

Braća Fischer & Co.
Zagreb, Pantovčak 1b.

Prostovoljna javna sodna dražba objekta v Ptuju pripravna za industrijske surhe.

Po odloku okrajnega sodišča v Ptuju z dne 20. aprila 1927, št. Ne I 189-27, in na predlog lastnika dr. Rinalda Culića, odvetnika v Beogradu, odrejena je prostovoljna javna prodaja »Dominikanske vojašnice«, vl. št. 306, davčna občina Ptuj, na soboto dne 4. junija 1927 ob desetih na licu mesta, t. j. v »Dominikanski vojašnici« v Ptuju.

Objekt sestavljajo naslednje zemljiškoknjižne parcele vl. št. 306, davčna občina Ptuj :

št. 213 (stavbišče, »Dominikanska vojašnica št. 1«)	53 a 34 m²
št. 135 (pašnik)	24 a 67 m²
št. 137 (vrt)	2 a 84 m²
št. 138-1 (pašnik)	1 a 55 m²
št. 138-2 (vrt)	1 a 73 m²
Skupaj	84 a 13 m²

Zgradbo tvori v glavnem nekdanji dominikanski samostan, ki se je po zneje adaptiral za vojašnico; obsega četverkotno stavbno skupino z dvoriščem, z dvema postranskima prizidkoma, ki se dasta uporabljati za stanovanjska, in z večjim številom postranskih stavb. Zgradba ima močno zidovje, debelo do 1 in pol metra, ter je z opeko krita; strešni stol je iz masivnega hrastovega lesa.

Zgradba stoji tik ob Dravi ter je zoper poplave zavarovana z obzidjem, visokim do 17 m. Stavba se je že oblastveno komisijko odobrila za tekstilno tvornico. Posebno je pripravna za industrijske svrhe, zasti za tekstilno ali za lesno industrijo ali za strojne tvornice, in sicer zaradi lege v neposredni bližini železniške postaje, zaradi priključka na obstoječo električno centralo in zaradi ukoriščenja vodne sile.

Najnižja izključna cena znaša 700.000 Din. Vsak ponudnik mora položiti pred začetkom dražbe vadij 40dostotne izključne cene, torej 28.000 Din v gotovini, v državnih obligacijah, v bančni garanciji ali v vloži knjižici — pupilarnovarnega zavoda.

Najvišji ponudek se plača do polovice v 14 dneh, druga polovica pa v nadaljnjih treh mesecih po odobritvi ponudbe.

Prodajalec si pridržuje pravico, v 14 dneh po dražbenem naroku ponudbo sprejeti ali pa jo odkloniti.

Dražbeni pogoji so med uradnimi urami na vpogled pri sodnem komisarju, notarju Kazimiru Bratkoviću, v Ptuju. Blizje informacije daje lastnik dr. Rinald Culić, odvetnik v Beogradu, pri katerem se lahko vidijo načrti tega objekta.

Zdravstvo

O morski bolezni

Tako stara, kakor plovba, je tudi morska bolezen, ki lahko najlepšo morskoto potovanje pretvori v pravo trpljenje. Marsikdo, ki je poslovalo ali pa za zabavo z veseljem nastopil vožnjo po morju, v upanju, da mu morskali zrak prinese okrepčilo, zapusti ladjo alabejši kot je bil pred potovanjem. Dasi so to bolezni poznali že od pamti, veka skoro vsi narodi, je vendar njeno bistvo malo znano in šele v poslednjem času se je medicinski znanosti posrečilo jo vsaj nekoliko razjasniti. Dasi je individualno razpoloženje baš pri morskali bolezni različno, vendar se v splošnem lahko reče, da se organizem po parnem potovanju privadi na gibanje ladje. Le malo jih je, ki so že od početka neobčutljivi; več jih je preobčutljivih. Ti nesrečniki se le polagoma prilagode in se nikdar ne morejo oprostiti gotovega nerazpoloženja. V tem oziru sta bila tudi znamenita pomorska Nelson in Tegethoff občutljivi. O obeh pripovedujejo, da nista nikdar prestala morske bolezni.

Jakost morskoga obolenja je seveda različna. V izrazitih slučajih je nesrečna žrtev nesposobna za vsako delo in želede ima revolucionarna nagnjenja. Apatičen in brezbržen odklanja bolnik vsako prigovarjanje in ima samo eno željo: umreti ali izstopiti. V drugih primerih stopijo zopet drugi pojavi v ospredje, vedno obstoja glavni simptom oškodovanega ravnotežja, ali pa vsaj negotovosti v nogah, nekaka pijanost.

Kar se tiče bistva bolezni, so se v teku let pojavile različne teorije. Neki znani dunajski učenjak misli, da je vzrok morskoga bolezni v splošnem gugalju ladje, ki povzroča abnormalne vtise na živce, kateri obvladajo predstave o legi in pregibanju telesa. In sicer je učinek tem močnejši, čim bolj se razlikuje dražljaj od običajnega življenja. Pri morskali bolezni igra največje vlogo draženje krogov, ki tvorijo del notranjega ušesa in so skorogotovo sedež ravnotežja. Draženje tega središča povzroča draženje središča za bruhanje.

Velik vpliv na morskoto bolezen ima tudi lega telesa. Vse, kar otežuje balanciranje telesa, torej pokončni naslon, pojačuje morskoto bolezen. Najboljša je vodoravna lega, najbolje z zaprtimi očmi.

Iz povedanega postane jasno, da dojenčki ne zbole za morskoto boleznijo. Poleg pravilne lege je pa važno tudi zdravljenje morskoga bolezni, da se središča ravnotežja kolikor mogoče pomirijo. V ta namen se je po dolgi preiskavi najbolj obnesel paranova, jako učinkovito in neškodljivo sredstvo, ki ima tudi prednost, da je brez okusa.

Dr. T.

Zdravniška posvetovalnica

G. dr. K. L. v R. »Nekatere sicer malenkostne netočnosti« v našem članku o steklini, na katere nas opozarjate, nam nikakor niso ušle izpod peresa, ampak so namenoma tako podane, ker velja lajku pokazati sliko, ki je zaokrožena in izvedena v jasnih krepkih konturah, ki je zanj umiliva in ne vzbuja v njem nepotrebnih dvomov, ga samo bga in dovala morda celo do napačnih sklepov. Na več kot pastro šaro v teoriji patologije steklosti se v člankih preprosti novim vendar ne moremo spuščati. Ali naj mar učitelj, ki govori svojim učencem o planetih in stalnicah, ki razlaga teorije elemente, prične predavati o lastnem pregibanju stalnic v vsemirju? Ali naj morda čuje dijak v prvih fizikalnih urah, da voda ne zmrzne pri 0° Celzija, ker se da ohladiti pod gotovimi pogoji dosti nižje, ne da bi zmrznila itd. Take netočnosti so potrebne, ker jih zahteva metoda. — G. A. Č. v K. G. Pošiljate si vendar velikončno številko, kjer naladete vse odgovore na vaša vprašanja. — G. Fr. S. v S. Kakor je videti, je bil občirni članek o steklini le še prekratek. Ptiči so malo občutljivi za to bolezen; domaća perutnina prav tako; na stare golobe lisa sploh ni prenesljiva. Skuhano ali spečeno meso od živali, poginulih na steklini.

Odprto pismo g. velikemu županu ljubljanske oblasti.

Dne 4. maja je tretjina občinskih odborikov v Mostah zahtevala z vlogo od župana, oziroma njegovega namestnika, naj skliče na podlagi § 41. občinskega reda za bivšo vojvodino Kranjsko za nedeljo dne 8. maja sejo.

Župan občine Moste pri Ljubljani pa vkljub jasni odločbi zakona tega še do danes ni storil in je s tem kršil zakon.

Prosim g. vel. župana, da župana občine Moste prisili k spoštovanju zakona, ter naj potem sreskega poglavarstva skliče občinsko sejo.

Za občinske odbornike, ki so zahtevali sklicanje seje:

IVAN TONJA, obč. odbornik.

Moste pri Ljubljani, 10. maja 1927.

Darujmo za spomenik kralju Petru Osvoboditelju!

JE VAŽEN ZA NEGOVALCE ŽIVALI IN EKONOME. DVIGA MOČ KONJ IN GOVEDI. BRANI JIH UJED. OBADOV IN OSA. ZAHTEVAJTE PROSPEKT. DOBITE GA V VSEH DROGERIJAH IN BOLJSIH KOLONIJALNIH TRGOVINAH ALI PRI ZASTOPNIKI DROGERIJ.

T. Subašić i drug
BEOGRAD,
Knez Mihajlova ulica broj 25.

FLY = TOX

(Fly-toks)

